

नमो तस्य भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्त्र

आनन्द भूमि

THE ANANDA BHOOXI
(BUDDHIST MONTHLY)

(भूमिस्पर्शमुद्राया भगवान् गौतम बुद्ध)

एक प्रतिको रु. ३/- वार्षिक प्राह्लकरु. ३०/- आजीवन प्राह्लकरु. ३००/-

बुद्धसम्बत् १५३७
नेपालसम्बत् १९९४
वर्ष २१

संस्कृतापुस्ती
कालाथव
अंक ८
विक्रमसम्बत् २०५०
1993 A. D.
Vol. 21

मार्च
November
No. 8

“आनन्दभूमि” को जानकारी

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी-विहारगृहीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको पहिलो बुद्धधर्मसम्बन्धी भाषण पत्रिका हो । यो प्रथेक पूर्णिमाको दिनसम्ममा निस्कर्नेछ । जुनसुकै महिनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ ।
- (२) यो आनन्दकुटी-विहारगृहीको मुख्यपत्र हो । यसमा बुद्धधर्मसंग सम्बन्धित विषय छापिनेछ ।
- (३) लेखकद्वारा प्रकट भएका कुनैपनि विचारमा लेखकको उत्तरदायित्व लेखकमै हुनेछ, सम्पादकमण्डल हुनेछ ।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये कुनैपनि भाषामा लेख पठाउन सकिन्छ र पठाइएका लेख चित्रो पठाउने व्यवस्था गर्न नसकिने भएको ले प्रतिलिपि आकूतसंग राखी पठाउन बाढ़नीय छ ।
- (५) लेख पठाउँदा पूरा साइजको कागजमा एकापटि भात्र लेखेर पठाउनुपर्नेछ ।
- (६) ग्राहकशुल्क, विज्ञापन तथा प्रबन्धसम्बन्धी पद व्यवस्थापकको नाउंभा आनन्दभूमि कार्यालयमा पठाउनुपर्ने । पत्रव्यवहार गर्दा आपनो ग्राहकसंख्या तथा नाम र ठेगाना राख्नरी लेखिएको हुनु जरूरी छ । ठेगाना हेर्नेहुने भएमा एक महिनामध्यगाडि व्यवस्थापकलाई सूचना दिनुपर्दछ । पत्रिका समयमा नमुगे लिखित सूचना दिने गर्नुपर्दछ ।
- (७) कुनैपनि लेख प्रकाशित गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादकमै रहनेछ ।
- (८) नेपालका कुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सकिन्छ तर त्यसको लिपि देवनागरी हुनुपर्ने र लेखको सारांश नेपालीभाषामा लेखिपठाउनुपर्ने ।

विषय-सूचि

बुद्धबचन	
सम्पादकीय	
तानसेन पात्रपाता ४५ वर्ष घनुभव	
Madness to say... .. (Poem)	
सत्पुरुष गुणधर्म	
डा. भिलु धर्मरत्न	
थेरवाद	

१	आनन्दकथामा १० महाजातक, सान् रहजातक
२	सफलताको कामना
३	शुभकामना
४	Wat Bovoranives Vihar
५	प्यांगू संवेजनीय स्थानमा प्रतीक
६	नरक (कविता)
७	बौद्धगतिविधि

आनन्दगुटु बृहनि

प्रबान—सम्पादक

मिश्र कुमार काश्यप

व्यवस्थापक

मिश्र अश्वघोष

सम्पादक

सुवर्ण शास्त्र

फोन नं. २-१२८५४

पोस्टबक्स नं. १४१८

काठमाडौं।

कार्यालय

‘आनन्दभूमि’

आनन्दकुटीविहार

फोस्टबक्स नं. ३००७

स्वयम्भू, काठमाडौं।

फोन नं. २-७९४२०

प्रकाशक

आनन्दकुटीविहारगुठी

आनन्दकुटी, स्वयम्भू,

काठमाडौं।

नगर—कार्यालय

संघाराम

लूटी, खेवपाटी, काठमाडौं।

फोन नं. २-१५०२०

★ अमृतपदलाई बिसेंर सय वर्ष जिउनुभन्दा अमृतपदलाई जानेर एकै दिनजिउनु बेस ।

★ उत्तम धर्म नजानेर सय वर्ष जिउनुभन्दा उत्तम धर्म जानेर एकै दिन जिउनु बेस ।

सम्पादकीय

विजयादशमीको शुभकामना

कुनैपनि राम्रो ठानिने दिनको उपलक्ष्यमा मानिस हर्षोलिलासले मन चंगा गरेर खाने पिउने र रमाइलो मान्ने गर्छन् । आफ्नो रमाइलोमा अरुको पनि रमाइलोको कामना गर्छन् । यस्तै विजयादशमी पनि एउटा रमाइला दिनको रूपमा निने गरिएको छ । विजयादशमीका दायाँ वायाँ—का १५ दिनलाई नेपालीहरु अति नै पवित्र दिन मान्छन् र देवदेवीमा पशुपंचीलाई बलि दिएर देवतालाई खुशी पारी मासुका परिकारहरु ज्यूनार गर्छन् । नेपालमा यसलाई राष्ट्रिय चाड—को रूपमा मान्ने जमर्को गरिएको छ । नेपालमा दशैं ज्यादै चहलपहलका दिन हुन् । हातहतियार र मोटरका पांग्राहरूले पर्यन्त सम्मान पाएर भोग बलि पाउने यस बेला आफन्तका घर दैलोमा गई टीका थापी शिष्टाचारमा जोड दिने गर्छन् । जस्तै गरीबको मुखमा पनि एक टुक्रा मिठो खाना पुऱ्छ र त्यसबाट 'आहा! दशै' भन्नै शब्द निस्कन्छ । यस्तो उपलक्ष्यको विजयादशमीको शुभकामना यत्र तत्र रहनु ज्यादै सुखानुभूतिको कुरा हुन गएको छ । विजयादशमीका दिनलाई वास्तवमा मासुको चाड नै भनेपनि हुन्छ । सरकारले समेत देश—विदेशबाट त्याएर भोग—बलि र काटमारका लागि पशुपंचोको व्यवस्था गरिदिन्छ । आमुसी शक्तिउपर दैवीशक्तिको विजय भएको यो बेला शक्ति संभन्न मानिसको लागि निमुखा जन्तु जनावरको मासु खाएर उतोहरूलाई पशुजीवनबाट मुक्तिदिने मौका प्राप्त हुन्छ र मन्त्र तन्त्रले पशु—लाई सुखी तुल्याएर आफु पनि प्रोटिन युक्त

स्वादिला मासुले हृष्ट पुष्ट हुन्छन् । यो मानिसको सुख र सुस्वास्थ्य सहितको जिउनीको तरिका पनि हो ।

त्यस्तै विजयादशमीका दिन भारतका मौर्य—वंशका सम्राट् अशोकले आफ्नो बहादुरीपूर्ण कलिगयुद्धको विजयको लगत्तै शस्त्र अस्त्र फाली हिसा वर्जन गरेका थिए । नरसंहार गरी विजय प्राप्त गरेका अशोकले पशुपंची समेतको हिसा नगर्ने मात्र होइन पशुपंचीका लागि विरामीको अवस्थामा उपचारार्थ अस्पताल समेत खोली—दिए । यसै विजयादिवसको उपलक्ष्यमा पनि प्राणीमात्रको हित, सुखचाही एक आपसमा विजयादशमीको शुभ—कामना आदान प्रदान गर्ने गर्छन् ।

उपलक्ष्य जे जस्तो होस् शुभकामना राम्रो कुरा हो । सकेमा दिनहुँ सबैको लागि शुभकामना व्यक्त गर्ने गरिनु राम्रो हो । दिनहुँ शुभकामना दिने र त्यसैमा लागिरहनु व्यावहारिक कुरा हुँदैन । यसेले पर्वपर्वमा शुभकामना व्यक्त गर्ने गरिएका छन् । यो वास्तविक कुरा हो कि मुखले शुभकामना व्यक्त गर्नु र काँडले शुभकामना संचार गर्नु भन्दा व्यवहारमा जय मंगल हुने काम कुरातिर लाग्नु आवश्यक छ । विजयादशमीको शुभ उपलक्ष्यमा आनन्दभूमिले अहलाई शुभकामना त चढाए साथै आफैले बुद्धधर्मका व्यावहारिक कुशल वस्तुहरू प्रचार प्रसार गरिरहन सकूँ भन्ने शुभकामना गर्दछ ।

तानसेन पाल्पामा ४५ वर्षको अनुभव

— भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर

मेरो जन्म बि. सं. १९६७ साल चैत्र कृष्णपक्ष एकादशीका दिन भोजपुरमा भएको थियो। बाल्यावस्थामा पनि धर्म चर्चा, बुद्धमन्त्रको जप, बज्रयोगिनीको ध्यान, अष्टमीव्रत विनय आदिमा मन आकर्षित हुने गर्दथ्यो। गृहस्थीजीवनमा छुँदै ललितपुर काठमाण्डौको जुजुमान साहूकहाँ गएर मूल दीक्षा लिएको थिएं। सत्तोधर्म गर्न विधि सारा ज्ञान गरेपछि भोजपुर फर्केर सत्तोधर्म पालनमा लाग्न थाले। त्यसबेला भोजपुरमा भिक्षु महादान आउनुभएको थियो। उहाँको सत्संगतले गर्दा मनमा वैराग्य उठ्न थाल्यो। कलस्वरूप बि. सं. १९८७ मा गृह त्याग गरें। देशदर्शन, आमणको सिलसिलामा म भोजपुरबाट धनकुटा, धरान हुँदै विराटनगर पुगें। नोगवनीबाट रेलमार्ग भएर रक्षालै हुँदै वीरगंज पुगें। त्यहाँ एकजना ज्ञानी पुरुषसित भेट थयो। उहाँले सन्तुभएको कुरा शाज पनि स्मरण भएर आउँदछ— “हे भक्त ! तिमीलाई यौवनकै अवस्थामा वैराग्य आएको देखेर म कृतार्थ भएको छु। तिमी अब पछाडि नफक्क, सिह सार्थबाहको कथाको स्मरण गर।” आदि। वीरगंजमा दुई दिन बसी काठमाण्डौ बनेपामा पुगें। मैरीपी भन्ने ठाउँमा आइपुरदा एकजना ज्ञानी पुरुषसँग भेट थयो। उहाँसित केही वातलाप थयो। उहाँको “तिमीले वैराग्य किन नियो ?” भन्ने प्रश्नको उत्तरमा मैले— गृहजंगाल अति

ने दुःखपूर्ण छ। कामरागमा भुलेर बस्नु उचित होइन त्यसेले गृहत्यामा गरी टाढा जंजालको एकान्त ठाउँमा जाँदैछु।” पुनः उहाँले प्रश्न गर्नुभयो— “कामरागको उत्पत्ति नै एकान्तमा हुन्छ, के गढौ ?” उनको प्रश्नको जवाफ त्यसबेला दिन सकिन। यस्तै गरेर त्यहाँबाट मनकामना, ब्रन्दिपुर, गोरखा र आख्याट हुँदै पोखरा पुगें। त्यसपछि पहिलो पटक तानसेन पाल्पामा आएको थिएं। ट्यसार टोल स्थित महाचैत्रयविहारमा सात दिन बसी बुटवल गएं। सचिवदानन्द स्वामीसँग भेट भयो। उहाँबाट प्राणायाम समाधिका केही कुरा सिकें। त्यसपछि भगवान् बुद्धको पवित्र जन्मस्थल लुम्बिनी दर्शनार्थ पुगें। फर्केर बुटवल आई अनन्तराज शारिय (सेतुकाजी हुखा), मोतिकाजी शाक्यहरूसित कुशीनगर पुगें। चन्द्रमणि गुरुज्योसित “हे गुरुज्य ! मलाई आमणेर तुल्याइदिनुहोस्” ज्ञानी उहाँको समझ निवेदन गरें। दुई ताताजति मेरो परीक्षा गर्नुभएपछि बि. सं. १९८८ साल चैत्र शुक्लपक्ष अष्टमीका दिन प्रदर्जित गरिदिनुभयो। “शाक्यानन्द” नामकरण गरिदिनुभयो। एक महिनाजति बसेर आमणेर शिक्षापद सारा सिकें। त्यसपछि लुम्बिनी, बुटवल, कुशीनगर गरिरहें। यसे क्रममा मैले बौद्धधर्म अंडरयनार्थ वर्मा जाने इच्छा व्यस्त गरेअनुसार गुरु चन्द्रमणिज्यूले व्यवस्था निलाइदिनुभयो। बि. सं. १९८० मा अच्युतानन्दसँग वर्मा देश प्रस्थान गर्दैँ। कलकत्ता पुस्तेर त्यहाँ

बाट पानी-जहाजबाट वर्माको राजधानी रंगून पुर्यो । त्यसपछि मोलमिन शहर पुगेर ताँउपाँडविहारमा बसोवास गरी चक्रपाल भनेतसित बर्मेलीभाषा र बौद्धप्रथको अध्ययन प्रारम्भ गरे । वि. सं. १६६२ माघ कृष्णपक्षको सप्तमी आइतवारका दिन मेघे समादो भनेको उपाध्यायत्वमा उपसम्पदा प्रहण गरे । त्यसपछि पालिभाषाको अध्ययन गरे । पछि सोही विहारमा नेपालबाट जानु भएको आवुसो अग्निरुद्र र आवुसो अमृतानन्दसंग भेट भएको थियो । वर्माका विभिन्न प्रदेश धुमे । लोअर वर्मामा ७-८ वर्षजस्ति बसे जहाँ मैले अभिधर्मार्थ संग्रह अध्ययन गरे । त्यसपछि वर्मावाट बिदा अई स्वदेशको लागि प्रस्थान गरे । कलकत्तामा आवुसो प्रजारशि र कमंशील भन्ते, भाजुरत्न साहू, मणिहर्ष ज्योति साहूसंग भेट भएको थियो । कलकत्ताबाट सिलगडी, कालिङ्गोड्ड, दाजिलिङ्ग हुँदै, बुटवलबाट तानसेन आइपुगो । केही समयसम्म पोखरा, बुटवल, कुशीनगर र भोजपुर आदि ठाउँमा कामविशेषले आउने जाने भइरह्न्हो । यो अबधिमा केही शामणेर भए, केही अनगारिका भए । यसरी धुम्दा-धुम्दे वि. सं. २००१ थावण महिनाभरि तानसेनको आनन्दविहारमा धर्मदेशना गरी वर्षावास बसे । यसरी तानसेन पाल्पामा स्थायी रूपमा बसोवास गरी, बीच-बीचमा ३-४ वर्षावासमात्र अन्यत्र बिताई बाकी सबै यसे तानसेनको आनन्दविहार र महाचंत्रविहारमा बसी गुँलाधर्म एक महिने धर्मदेशना गर्वै आइरहेको आज ४५ वर्ष भयो । यो अबधिमा मैले जाने बुझेसम्मका बौद्धधर्मसम्बन्धी धर्मोपदेश गर्दै, यस भेगको सेवा गर्दै आएको छु ।

अहिलेसम्म मेरो जीवनको पूर्वादृ पक्षका केही घटनाहरू चर्चा गरे । अब वि. सं. २००१ देखि हाल सम्म तानसेन पाल्पाको सन्दर्भमा भएका महत्त्वपूर्ण बौद्ध

घटनाहरूको संक्षेपमा उल्लेख भनु उचित होला ।

१-वि. सं. २००१ मा नाइजाकाका दिन 'लुम्बिनीजादा' सम्पन्न भयो ।

२-वि. सं. २००२ मा आनन्दविहारमा मूर्तिकार गणेशलाल शाक्यवाट बनाइएको भगवान् बुद्धको मूर्ति समारोह सहित प्रतिस्थापित भयो ।

३-ज्ञानमालासंघ आनन्दविहारको आयोजनामा २००५ सालतिर विश्वन्तर नाटक, २००६ सालमा बोधिसत्त्व नाटक, २०२६ सालमा बुद्ध दर्शन भएको थियो । बुद्ध दर्शन नाटकबाट उठेको रकम र मिल अमृतानन्द महाचंत्रविहार भएको आधिक सहयोगबाट होलन्दी बौद्धविहार निर्माण भयो ।

४-वि. सं. २००६ मा बुद्धरक्षित (बंगाली) र संघरक्षित (अंग्रेज) दुइजना आमणेरहरू तानसेन आएका थिए । उहाँहरू टक्सारमा एक महिनाजस्ति बसी, उहाँहरूके सक्रियतामा 'शीलगुठी' स्थापना भयो । स्वपूर्णपान शाक्यसित राय लिएर शीलगुठीको तत्त्वाधानमा एउटा शील पाठशाला पनि स्थापित भयो । २००७ सालको वर्षावास मैले महाचंत्रविहारमा बिताएं, शील पाठशालाको संचालन र सुधारवस्थातिर लागेको थिए । यसको संचालनमा अनगारिका सुशीलाबाट पनि सहयोग भएको थियो ।

५-वि. सं. २००८ मा मिल अमृतानन्द महाचंत्रविहारको सक्रिय नेतृत्वमा अप्रथावक सारिपुत्र तथा बौद्धगल्पायन भनेहरूको अस्थिधातु उत्सव काठमाण्डौमा अमूतपूर्वधरूपमा सम्पन्न भएको थियो । सो कार्यक्रममा भाइ अमृतानन्द र भाइ सुबोधानन्दले खबर पठाएको हुँदा गएको थिए । यसे बेला मिल अमृतानन्द, मिल सुबोधानन्द र म केही अन्य धर्मस्थिरहरू नारायणहिटी राज-

दरबारमा गई स्व. श्री ५ बिभूषण सरकारसित तानसेन र भोजपुरमा पनि शाक्य वज्राचार्यसमाजको चूडाकर्म नर्तन कार्यको लालि स्वीकृति प्रदान गर्न निवेदन भए अनुसार स्वीकृति बक्स भयो । तानसेनमा पहिलोपटक वि. सं. २०११ मा द३ जना शाक्य वज्राचार्य कुमारहरूको परम्परागत विधिअनुसार चूडाकर्मसंघको आयोजनामा चूडाकर्म कार्य सम्पन्न भयो । त्यसबेलादेखि हालसम्म ७-८ वर्षमा चूडाकर्म कार्य भइरहेको छ । यस्तै कन्याकुमारीहरूको इहि कार्य पनि सबभन्दा पहिले २०२६ सालमा सम्पन्न भएर प्रत्येक ५-५ वर्षमा सो कार्य भइरहेको छ । उक्त चूडाकर्मसंघले हाल असनटोल मा एउटा नयाँ विहार निर्माण गरेको छ ।

६- वि. सं. २०१० सालतिर भोजपुर र बुटवलमा केही महिना बसेर तानसेन आउँदा आनन्दविहार नयाँ भवन ज्ञानमालासंघले तयार गरेको देखेर ऐरो मन अति ने आनन्दित भयो ।

७. वि. सं. २०१३ मा २५०० छों बुद्धजयन्ती बैशाखपूर्णिमाका दिन ज्ञानमालासंघ आनन्दविहार, ज्ञानमालासभा महाचैत्यविहार र अन्य संस्थाहरूको सक्रियतामा विभिन्न कार्यक्रम बडो धूमधामका साथ सम्पन्न भएको थियो ।

८-वि. सं. २०१६ मा ज्ञानमालासभाले ‘‘बैशाख पूर्णिमा’’ नामक २५०२ बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा पत्रिका प्रकाशित गरथो । त्यसका ६ अंकहरू प्रकाशित हुँदैरह्यो ।

९-वि. सं. २०२० मा ज्ञानमालासंघ आनन्दविहारको आयोजनामा टुङ्गेलमा भव्य मण्डप निर्माण गरी महापरिवाण समारोह सम्पन्न भएको थियो । त्यस्तै वि. सं. २०४१ मा ज्ञानमालासभा महाचैत्यविहार टबसारले भव्यरूपमा ‘‘महापरिवाण’’ समारोह सम्पन्न

गरथो ।

१०-वि. सं. २०२४ बैशाख २१ यते महाचैत्य विहार टबसारमा ज्ञानमालासभाको सक्रियतामा मूर्तिकार गणेशालाल शाब्दिकाट निर्मित एउटा नयाँ बुद्धमूर्ति प्रतिस्थापनाकार्य सम्पन्न भयो । सोही साल कार्तिक पूर्णिमाका दिन ज्ञानमालासंघको आयोजनामा बौद्धऋषि महाप्रजापाट निर्मित बुद्धमूर्ति आनन्दविहारमा प्रतिस्थापना भयो । सोही साल कार्तिक पूर्णिमाका दिन ज्ञानमाला संघको आयोजनामा बौद्धऋषि महाप्रजापाट निर्मित बुद्धमूर्ति आनन्दविहारमा प्रतिस्थापना भयो ।

११- वि. सं. २०२८ मा भगवान् बुद्धको पवित्र अस्तिथानु भिक्षु विमलानन्द महास्थविरले थीलंकाबाट त्याउनभई तानसेनमा ज्ञानमालासंघको आयोजनामा भव्यरूपमा अस्तिथानु दर्शन यात्रा समारोह सम्पन्न भए-पछि आनन्दविहारमा राख्ने गरी ज्ञानमाला संघलाई हस्तान्तरण गर्न भयो ।

१२-वि. सं. २०४० मा ज्ञानमालासंघ, पासखल: पाल्पा र घुक बौद्धसमूह काठमाण्डौको आयोजनामा आनन्दविहारमा ऐतिहासिक बौद्धकोटीप्रदर्शनी र प्राचीन वायवादनसमूह सहित विभिन्न विहार र मन्दिरमा पूजा सम्पन्न भएको थियो ।

१३- वि. सं. २००४ मा ज्ञानमालासंघ आनन्दविहारमा, सोही कालमा ज्ञानमालासभा महाचैत्यविहारमा टबसारमा स्थापना भयो । तत्पश्चात् बौद्धमहिला भोजनच्यवस्थासमिति होलन्दी बौद्धविहारमा, बौद्धमहिला आजीबन दायकसमिति महाचैत्यविहारमा स्थापना भयो । त्यस्तै भिक्षु विमलानन्दको नेतृत्व एवं सक्रियतामा लहरेपिलमा श्री महाबोधिविहार निर्माण प्रारम्भ भयो । सो विहारमा वि. सं. २०४१ मा श्री महाबोधि बौद्ध महिला संघ स्थापना भयो । सोही विहारमा वि. सं. २०४४ मा

‘विपश्यना ध्यान संघ’ को पनि स्थापना भयो । उपर्युक्त संस्थाहरू स्थापना हुनुभन्दा अगाडि शाक्य बज्जाचार्यहरूको सनांगुठी टक्सार टोल, श्री भगवान् सनांगुठी भीमसेन टोल, त्यस्तै अन्य टोलहरूमा पनि स्थापना संचालन भइसकेका थिए । सनांगुठी सम्बन्धी व्यवहार आदिमा क्रमशः सुधार हुँदै आइरहेको छ ।

१४-वि. सं. १६८७ देखि श्री बुद्ध भगवान् रथ-यात्रा संचालन गुठी महाचंत्र विहारमा स्थापना भए देखि प्रत्येक वर्ष बुद्धपूर्णिमाका दिन ‘बुद्ध रथ यात्रा’ गर्ने परम्परा कायम हुँदै आएको छ । माथि उत्तिलिखित विभिन्न संघ संस्थाहरूले वर्षभरिमा वैशाखपूर्णिमाको उपलक्ष्यमा विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत ज्ञानसभाले अन्तर् माध्यमिक विद्यालय बौद्ध हाजिरीजावाफ प्रतियोगिता संचालन, ज्ञानमालासंघले आनन्द विहारमा बुद्ध-पूजा, धर्मदेशना एवं प्रवचन आदि, प्रत्येक अष्टमी, पूर्णिमा र शौसीका दिनमा विहार-विहारमा शीलप्रार्थना, बुद्धपूजा, ज्ञानमालाभजन, दाकाभजन, गुलाधमंदेशना, प्रवचन एवं ध्यानकार्यक्रम संचालन गर्दै आएको छ ।

वि. सं. २००१ देखि आजसम्म तात्सेन पाल्पाका धर्मनुरागी सकल उपासक उपासिकाहरूले मलाई चतुप्रत्ययले सेवा गरेको कुरा मैले कहिले पनि विर्सन सबैलेईन । तानसेनवासी बौद्धहरूले मलाई समय-समयमा धर्म पूजा गरी जुन सम्मान भद्रा मप्रति व्यक्त गर्दै आएका छन्, त्यसको लागि भ आभारी छु । वि. सं. २०४१, घौंव, २२ मा ज्ञानमालासंघ परिवारले, तानसेनमा मेरो धर्म-देशनाको ४१ श्रौं वर्ष प्रवेश र ग्रन्थिल नेपाल भिक्षु महासंघबाट मलाई संघ उपनायक पदमार सुम्पेको उपलक्ष्यमा आनन्दविहारमा उपहार सहित ‘‘अभिनन्दन समारोह’’ आयोजना गर्दथो । त्यस्तै वि. सं. २०४१, माघ ३ मा बौद्ध महिला सोजन व्यवस्था समिति परिवार

होलन्दी बौद्धविहारमा महानायक भिक्षु अमूतानन्द बहास्थविर र मलाई संयुक्तरूपमा अभिनन्दन समारोह आयोजना गरी सम्मान गौरव दिनुभयो । त्यस्तै मेरो ८० श्रौं वर्ष प्रवेशको उपलक्ष्यलाई लिएर “अभिनन्दन समारोह समिति” महाचंत्रविहारको आयोजनामा ज्ञानमालासभा, बौद्ध महिला आजीवन दायक समिति एवं अन्य संस्था एवं सकल उपासक-उपासिकाहरूको सक्रियतामा “अभिनन्दन समारोह” आयोजना गरी विभिन्न संस्थाहरूले मलाई सम्मान प्रकट गरे ।

(English Language)

Madness to Say

-Rajeeb Shrestha

Life flows on—
In the passage of life
I found, I get, and I encountered
everything, everyone so hard
nothing was comfort
The world is being carved
into the flesh of human being
I saw that people were circumspect
they don't know what the confrontation is
I think life is a confrontation
Confrontation of feelings, hard-times
and everything that we do.
If you have courage enough
I would just like to say
Make habit of drinking own tears
cheer up, fight, and fight
against your weakness
and Live the real life,
otherwise, Leave the real world.

५

सत्पुरुषगुणधर्म

- भिक्षु अश्वघोष

सज्जन र सत्पुरुष बन्नलाई गुण हुनुपर्छ । मानिस जानी भएको खण्डमा सज्जन र भलादमी हुन सक्छ । गुण-धर्म भनेको के हो ? बुद्धको शिक्षा र विचार अनुसार अरुले गरेको उपकार सम्झ, स्मरणगरी कृतज्ञ हुनु र अरुलाई पनि सहयोग र भलो गर्नु, धैर्यवान् हुनु, कल्याण-नित्र बन्नु, दृढचित्त हुनु र सहनशीलता हुनु आदि गुणहरू भएका लाई सज्जन र सत्पुरुष भन्नन् तर सहनशीलता आदि गुणहरू मध्यममार्ग अनुसार हुनुपर्छ । अति मार्गमा लागेर होइन । नून जस्तै ठीक मात्रामा हुनुपर्छ ।

उपर्युक्त गुणहरूमध्ये कृतज्ञ हुनु एकमात्र गुण भएपनि सत्पुरुष हुन सक्छ रे । चिद्वार्थकुमारले बुद्धत्व प्राप्त हुनासाथै बोधिवृक्षको गुण स्मरण गरी कृतज्ञता प्रकटगर्नुभयो, पूजा गर्नुभयो । बोधिवृक्ष (पीपलको रूख) मुनि ब्रह्मेर ज्ञान प्राप्त गरेँ । “भलाई आध्यय र छाया विएर उपकार गरेको छ । म कृतज्ञ छु” भनी एक हस्ताम्भ गुणस्मरण गरे । रुखले पनि केही आशा नारी आध्यय दिए । बुद्धले भन्नुमएको यियो कि सत्पुरुषहरूले अरुले गरिराखेको उपकार सानै भएतापनि ढुङ्गामा कुँदिएको अक्षर जस्तै मनमा सम्भिराखेको हुन्छ । असत्पुरुषले (चराब मानिले) पानीमा अक्षर लेखे जस्तै विसिहाल्छ । असत्पुरुषले अक्षको भूल, गल्तीलाई ढुङ्गामा लेखेको अक्षर जस्तै सम्भिराखेको हुन्छ । जस्तै भोजको निमन्त्रणा

कार्ड दिएन इत्यादि सानै कुराबाट पनि चित दुखाइरहेको हुन्छ । यस्तो सानो कुरातिरं ध्यान नदिएर वैमनस्यता नगारी बाँचन सके धेरै शान्ति भिल्छ । ठूलो ठूलो कुरा त अर्कैँ छ । धेरै अन्याय भएको खण्डमा पनि सहैरै बस्नु-लाई त ज्ञन ठूलो अन्याय हो भनी एकचोटि बुद्धले पनि अनुभएको कुरा पालिसाहित्यमा उल्लेख भएको छ ।

आगोमा पोलेको बीउ नउझे जस्तै असन्पुरुषहरू-लाई गरेको उपकारको पनि कुनैकल नपाउने रहेछ । त्यस्तै सत्पुरुषलाई गरेको उपकार राख्न खेतमा रोपेको बीउ जस्तै सकल हुन्छ । गौतम बुद्धले भन्नुमएको यियो—‘द्वे मे मिक्षवे पुण्यला दुलनभा लोको द्विम्’— भिक्षुहरू, संतारमा दुइप्रकारका व्यक्ति दुर्लभ छन्— यो च पुष्टव-कारी यो च कतञ्जु कतवेदि— अरुलाई पहिले उपकार गर्ने र कृतज्ञ हुने, त्यस्तै असत्पुरुष र सत्पुरुष जानि-राखनुपर्छ ।

यहाँ बुक्नुपर्ने कुरो एउठाँ छ— उपकार गर्ने व्यक्तिको नियत शुद्ध हुनुपर्छ मतलब आफ्नो प्रभुत्व जमा— उत र अरुलाई आफ्नो वरामा राख्नको निमित्त उपकार र सहयोग गरेको खण्डमा उपकारको फल राख्नो हुनेछैन, फलदायक हुनेछैन, अपजस मात्र पाउँछ ।

डा० भिक्षु धर्मरत्न

- रत्नसुन्दर शाक्य

डा. भिक्षु ऊ. धर्मरत्नले शैक्षिक क्षेत्रमा मात्र योगदान गर्नुभएको थिएन किन्तु सुप्रसिद्ध ध्यानशुर आचार्य सत्यनारायण गोयन्का (जन्म-सन् १९२४) द्वारा संचालित विष्णुसना ध्यानशिविरको पनि बेझोडहुयमा प्रचार प्रसार गरी ध्यानगुरुलाई टेवा दिँदै आउनुभएको थियो । त्यसै सन्दर्भमा धेरै पटक वहाँले श्रीलंकाको यात्रा गर्दै रहनुभएको थियो ।

नवनालन्दा महाविहारबाट भ्रवकाश (Retire) प्राप्त गरिसकेपछि पुनः वहाँले आपना गुब्बवर जो निधन भइसकेका थिए-हरूको सद्दर्भ प्रचार प्रसार गर्ने आकांक्षा-लाई साकार पनि श्रीलङ्का र भारतमा जान्न होइन अमेरिका, क्यनाडा, रस र जापान आदि देशहरूमा समेत पटक पटक जानुभई बुढू-धर्मको व्याख्यान र विष्णुसना ध्यान शिविरको संचालनार्थ जानुभएको थियो ।

डा. भिक्षु धर्मरत्नले आपनो उमेर ६५/६६ वर्ष पुग्नासाथ शरीरको स्थिति केही फरक देखिन आएको कारण सन् १९८४ मा शाफूले वहन गर्दै आएको “महाबोधि सभा” को प्रधान सचिव पदबाट पनि राजिनामा दिनुभयो र वहाँ बुढूगया जानुभयो । वहाँलाई त्यहीं रोगले च्याप्यो । अतः बहाँ स्थानीय महोबोधिसभाका संचालक (In-Charge) भिक्षु बुलय तिगल पञ्जाराम

स्थविर (Ven. Bulath Singala Panaa rama Thera) को सलाहग्रन्थप स्वास्थ्यकोपचारका निमित्त लखनऊ पुग्नुभयो ।

त्यसेताका (सन् १९८४ को मध्य) यस पंक्तिका लेखक विशेषकारणवश नेपालगंज गएको थियो । नेपाल-गंजमा आफ्नो कार्य सिद्धिनासाथ बाटौमा परेको (त्यसबेला भारत हुँदै नेपालगंज पुग्नुपर्ने) आवस्त्री (सहेठ-महेठ) जहाँ भगवान् बुद्धले २५ बटा वर्षावास बिताउनुभएको जेतवन महाविहारको भग्नावशेष थियो हेँ उत्कट अभिलाषाले १६ जुलाई १९८४ (१ श्रावण २०४१) का दिन “प्राचीन भग्नावशेष-जेतवन महाविहार” बोर्ड राजिएको ठाउँमा रातको १० बजे ओलेको बिषो ।

आन्जान एवं विजुलीबत्ती पनि तरहेको बाटौप्रा एककासी राती शोटरबाट ओलेको कारण ग्रन्तिथ्य स्थान “श्रीलंकारामबिहार” नाधी आगाडि पुगिसकेको थियो । एक बृद्धसित-सोधपूठ गरिसकेपछि मात्र आफू अभाडि पुगिसकेको थाहापायो । अतः त्यहाँबाट फर्को “श्रीलङ्का-रामबिहार” पत्ता लगाई विहारभित्र गइयो । त्यहाँ दुइजना भिक्षुको दर्शन प्राप्त गरियो । शोलिपल्ट (१७ जुलाई १९८४) बिहान चियापानको बेला वहाँहरूलाई परिचित गर्ने मौका प्राप्त गरियो । वहाँहरू हुनुहुन्छ—डा. भिक्षु उखेल धर्मरत्न र लखनऊ विश्वविद्यालयका अन्य

एक प्राष्ट्यापक भिक्षु के चन्द्ररत्न ।

यस पंक्तिका लेखकलाई त्यस दिनको स्मृति विसेर विसर्जनमकिने भएको छ । वहाँहरू भिक्षुद्वय केही दिनको निमित्त लखनऊबाट आवस्ती आडनुभई उक्त श्रीलङ्घा-रामयविहारमा रहेको आउनुभएको थियो । लेखकलाई वहाँहरूको एउटा खबर त्यसदिन (Message) रिसालदार पाकं, लखनऊस्थित बृद्धविहारका प्रमुख भिक्षु गलगेदर प्रज्ञानन्द (प्रबजित-वैशाखपूर्णमा, १९४२) कहाँ पनि पुन्याउने मौका प्राप्त भएको थियो ।

यसरी डा. भिक्षु धर्मरत्न र चन्द्ररत्नको स्मृति (वर्णन) लिइर आएको ठोक वर्षदिन “आनन्दमूलि” वर्ष-१३, अंक-५ (माद्र, २०४२) मा डा. भिक्षु धर्मरत्नको निधनको समाचार हेन्पर्दा आशचर्य लाग्यो जसमा (बौद्ध गतिविधि) उल्लेख गरिएको थियो—

“अनलाभ्य, द्वितीया (१९०५), लण्डन—

श्रीलङ्घाविवासी भारतया महाबोधिसमाधा महासचिव, महाबोधिपत्रिकाया सम्पादक, नालन्दा विश्वविद्यालयया बौद्धवर्णन विभागया महाचार्य उच्चेल डा. धर्मरत्न (धर्मरत्न) स्थविर लण्डनम् परलोक जुल । मिलनसार, मृदूभाषी थ धर्मवतया ज्याय संतरन अनेअनागारिक धर्मपालया अन्तिम शिष्य वस्तपौलधात आनन्दकुटीविहारगुठीया परिवारं निर्विण कामना याःगु दु ।”

गतिविधि पुनः एकपटक स्पष्ट गरौ— यस समयावधि (जुलाई १९६४-६५) भिक्षु डा. भिक्षु धर्मरत्न लाई लखनऊ एवं भारतका अन्य अस्पतालबाट निकौपाने सम्भव देखिन नथाएपछि के, चन्द्ररत्न महास्थविर स्वयंले वहाँको पूर्व स्वास्थ्योपचारको निमित्त लण्डन पुन्याउनुभएको थियो ।

सह यक्षणोच ! डा. भिक्षु धर्मरत्नका थेरे भिक्षु

डाक्टरहरूको व्यवस्थित (राज्यो) उपचार गर्दा-गर्वे पनि वहाँलाई बचाउन सकेन र वहाँले २० जुलाई १९६५ तदनुसार ४ शावण २०४२ का दिन सबाको निमित्त आपनो अन्तिम सास परित्याग गर्नुभयो । त्यसबेला वहाँको उमेर ६८ वर्षको थियो ।

वहाँको स्मृतिमा महाबोधिसमाधारा सन् १९६५ के जुलाई सेप्टेम्बर महिनाको “The Maha Bodhi” अंग्रेजी मासिक पत्रिका वहाँको स्मृति अंकको रूपमा प्रकाशित गरिएको थियो । त्यस अंकमा त्यसताकांका महाबोधिसमाधाका प्रधान सचिव भद्रन्त मापलगम विपुलसार महास्थविर (Ven. Mapalagama wipulasara Mahathera) के आपनो लेख (Article) मा उल्लेख पत्र भएको थियो ।

“..... He was a great writer and exponent of Dhamma in simple language. He has many books to his credit in English and Hindi. He had also translated a number of Buddhists books into Hindi.....”

“..... The devotees, Scholars and friends will ever remember this soft spoken Buddha Puttra as a great scholar”

अर्थात्

“..... वहाँ एक सरल भाषामा सुप्रसिद्ध लेखक एवं धर्मविदेशक हुनुहुन्छ । वहाँका कर्यो अंग्रेजी र हिन्दी किताबहरूबाट वहाँको द्याति रहनेगएको थियो । वहाँले कर्यो बौद्धप्रनय (पालिसाहित्यका) हरू हिन्दीमा अनुवाद पनि गर्नुभएको छ ।.....”

“..... वहाँ जस्ता मृदूभाषी बृद्धपुजा-विद्वान्लाई कुनैपनि अद्वावान्, विद्वान् र भिक्षुहरूले कहिरुपै जिसन सकिएन.....”

थेरवाद

- पुरुष शाकयंत्रं

प्रधिकांश विद्वान् हृहूल्को भनाइश्वनुसार बौद्ध-
निकायहृहूल्को उत्पत्तिको मुख्य कारण भगवान् बुद्धको
भौतिक विचारको प्रस्तुति हो । यो एक धर्ममा प्रवेश
तिन् एवं त्यसमा प्रविष्ट मनिसहृहूल्को निमित्त वैचारिक
स्वतन्त्रताको मान्यता हो ।

सहृहूल्को उत्पत्तिको कारण देखनमा बुद्धको मौलिक
विचारभित्रको वैचारिक स्वतन्त्रता जस्तो भएपनि यथा-
भौमा यो विचार सत्यभन्ना धेरै पर भएको पाइन्छ कारण
बुद्धारा प्रतिपादित धर्ममार्ग हो, दर्शन होइन । यसकारण
यसलाई बुद्धमार्ग भनिन्छ । मार्गको अर्थ हो अनुसरण गर्नु
अथवा मार्गमा जानु । यो मार्ग बुझ्ने, सिक्ने र विश्लेषण
गर्न दर्शनविद्या होइन । बुझ्ने, सिक्ने र विश्लेषण गर्न
विद्या नभए के यस मार्गको अनुसरण गर्नले दुःखबाट
मुक्त पाउने गन्तव्य स्थान प्राप्त गर्न समर्थान् छ ?
अथवा ! बुद्धको जीवनकालमा इ बुद्धपछि पनि यस
मार्गको अनुसरण गरेर एक दुई ध्यक्तिमात्र होइन अन-
गिन्ती मानवहृहूले निर्वाण प्राप्त गरी आपनो गन्तव्य
स्थानसम्म पुग्न सफल भएको तथ्य प्रथम र दोस्रो संगा-
यनामा जीणाथ्रव अहंत् भिक्षुहृहूले मात्र आगलिएको
इतिहासमा इडपित गरेका तड्डहृहूलबाट प्रष्ट भएको छ ।
यस बाहेक आरणको रूपमा अहंत् भिक्षुहृहूल धर्मप्रति

बढी उपादान भएको कारणले नै सहृहूले विभाजन भएको
धेरंजसो विद्वान् हृहूले भन्ने गरेको पाइन्छ । देखेमा यो
कारण सत्य नै भएको देखेपनि वास्तवमा यो होइन किनकि
अहंत् भिक्षुहृहूलमा उपादान हुन सक्दैन । अहंत् भिक्षुहृहूल
निमित्तको रूपमा देखनश्राएको मात्र हो । खातकारण
आज पनि रहश्यमय नै छ । अहंत् भिक्षुहृहूलको कारणले
सहृहूल विभाजन भएको आरोपमध्ये प्रमुख क्षुद्रातिक्षुद्र
शिक्षा नै मुख्यकारण हो । यस क्षुद्रातिक्षुद्र शिक्षाको सम्ब-
न्धमा यसभन्दा पहिले नै उल्लेख मद्दसकेको छ ।

सहृहूलको उत्पत्ति अथवा थेरवाद अलोकप्रिय हुँदै
भएको पठाडि श्रव्णी कारण थेतफल विभाजन पनि हुन सक्ने
देखिन्छ । बुद्धारा सम्बोधिज्ञान प्राप्त गरेपछि निरन्तर
रूपमा ४५ वर्षसम्म आफूले प्राप्त गरेका निर्वाणमार्गको
सर्वताङ्कारण जनतासम्म पुन्यादने भारतका धेरै प्रान्तहृहू
र नेपालको लुम्बिनी अञ्चलको घरघर देलोदेलोसम्म
बुद्धारा चारिका गर्नु भवो सार्व सम्बोधिज्ञानको उद्योग
गर्नको निमित्त ठाउँठाउँमा सहृहूलको स्थापना पनि गर्नु जयो ।
उत्त सहृहूलबाट एक दुइजना प्रहंत् भिक्षुहृहूलको मात्र
उपन भएको होइन, सहृहूलमा यथेष्ट मात्रामा साक्षात्
जीणाथ्रव प्रहंत् भिक्षुहृहूलको उपज भएको कारण बुद्धको
जीवनकालमा नै भारत र नेपालमा यस धर्मको व्यापक-

ता ने प्रहृण मरिसकेको छ । मुख्य केन्द्रको रूपमा पूर्वमा बैशाली, पश्चिममा मथुरा, दक्षिणमा कौशाम्बिका र उत्तरमा नेपालको तराई भागको लुम्बिनी । बैशालीका भिक्षुहरूमा, बुद्धारा आपनो उत्तराधिकारीको रूपमा छोडेर जानुभएको विनय पालन गर्नेमा शिथिलता आएको छ भने मथुराका भिक्षुहरू विनयमा कटूरको साथसाथे दृढ भएका छन्, कोशाम्बिका र नेपालका भिक्षुहरूमा मध्यावृत्ति भएको पाइन्छ ।

विनय पालन गर्न शिथिल भएको कारणले बैशालीको महासाधिक निकाय सङ्घविभाजन गर्ने भिक्षुहरूको सर्वप्रथम नामले इतिहासमा इडगित गरेको पाइन्छ । हुनत विनय पालन गर्नेमा कटूर कहलिएका मथुरावासी भिक्षुहरू पनि थेरवादबाट अलग भई छुट्टै निकाय स्थापित गर्नेबाट बचिन्चत भएका थिए । व्यक्तिविशेषको संरक्षणमा सम्पूर्ण धर्मको एकमात्र अधिकारी बनाउन बुद्धलाई मान्यता नभएको बुद्ध परिनिर्वाणासनको अवस्थामा आनन्द भिक्षुलाई भनेको यस वाक्यले प्रष्ठ भएको छ ।' आनन्द, मेरो परिनिर्वाणपछि मेरा उपदेशहरू विगतका विषय भइसक्यो भनी समझनु उचित छैन, भन्ने उपदिष्ट गरेका धर्म र विनय ने मेरो उपरान्त तिमीहरूका गुरु अवयवा गास्ता हुनेछ । (महापरिनिर्वाण सुत्तबाट) बुद्धपछि बुद्धको इच्छा अनुभार विनय र बुद्धका उपदेशहरूले साधारण बुद्धको स्थान ओगटेर भिक्षुहरूलाई मार्गदर्शन गर्ने काम दिन सक्षम हुन सकेन फलस्वरूप बुद्धका उपदेशहरू विगतका हुनगए भने बिनय केवल भिक्षुजीवन सङ्घालनम ज्ञेन एक नियममात्र बन्नगयो । यसको उवलन्त उदाहरणको रूपमा बिहारहरूका अवस्थित मुख्य भिक्षुको प्रभावकारी उन्नेशनाका साथसाथे भिक्षुहरू र उचासक-उपासिक-हरूलाई प्रभावित बानं सक्षे मुख्य भिक्षुको व्यक्तिगत

क्षमता अनुरूप बिहारका सम्पूर्ण गतिविधि सङ्घालन हुँदै गएको तथ्य भिक्षुको नामबाट सम्प्रदायहरू बन्न गएको जस्तो धर्मगुणिक, भद्रयानिक छन्नाकारिक, बातसीपुत्रीय इत्यादि नामबाट सम्प्रदाय अवयवा निकाय बन्न गएको बाट प्रष्ठभएको छ ।

यसबाहेक हिजोग्राज काठमाडौंवासीहरू पहिलेका पुछहरूको अनुपातमा धर्ममा अनुपश्च हुँदै गएको तथ्य उपत्यकाभिन्न अवस्थित पौराणिक बास्तुकाना, मूर्तिकलाका कलाकृतिका साथसाथे उपत्यकाभिन्न ठाउँ ठाउँमा फिंजिएका असंख्य चैत्यहरू, बिहारहरू र बिहारमा संकलन गरेका प्रन्थहरू, देवमूर्तिहरू र देवालयमा कोरिएका कलाकृतिहरूले स्वतः बोलिरहेका छन् । यी कलाकृतिहरू अवलोकन गर्न विश्वका कुना काल्चाबाट पर्यटकहरू काठमाडौं ओइरिरहेका छन् तर काठमाडौंवासीको निमित्त यो अमूल्य कलाकृति बस्तुहरू लाटोले केरा हेर्ने जस्तै दिन-दिन देख्ने बस्तुको रूपमा मात्र भएको छ यसको पहिचान छैन । यस्तो दुर्भाग्यको अवस्था पनि आएको छ । यस धर्म-प्रति र कलाप्रति अज्ञानता बढ्दै गएको परिप्रेसलाई दुष्टिगत गरी उपत्यकामा श्राद्धिक भिक्षुहरूका साथसाथे लाभा भिक्षुहरूको आगमन भयो, नयां नयां बिहारहरू र गुम्बाहरू निर्माण भए । केही हबस्त्रम धर्मको ज्ञान र कलाकृतिको पारख गर्ने अमताको ज्ञान पुनः जाप्रित भयो तर पूर्ण सफलता प्राप्त गर्न सकेन । यसको मुख्यकारण भिक्षुहरूले एक स्थान ओगटेर यसेको ले भएको देखिन्छ । फलस्वरूप भिक्षुको व्यक्तिगत क्षमता अनुपार बिहारको गतिविधि सङ्घालन हुँदै गयो । उदाहरणको निमित्त कुनै बिहारमा बढी जातकक्षयाको प्रबन्धन हुन्छ भने कही अभिधर्म जस्तो बहन विवरमा पठन पाठन समेत हुन्छ । कहीं सूब्धहरूको बढी पाठ हुन्छ भने कहीं परिद्वारा मा कहीं

आत्मवादमामा बढ़ी आम विश्व करे कहीं मंदीभाव—
नामा। कहीं आधुनिक विज्ञानो साधनावै बुद्धको विज्ञाना
सार्थिक सामग्रीको आवाद बुद्ध, स्थानवादमा बढ़ी
भुक्ताव भएको विज्ञान विश्व भने कहीं साम्यवादमा। यसको
कारण प्रष्ट छ भिक्षुहृषि एक स्थानमा बीघांकालसम्म
रहनाले भएको हुनुपर्छ ।

बुद्धले पुनःजन्मलाई स्वीकार भएर जडवादलाई
विश्वास गर्ने उच्छेदवादलाई प्रष्टरूपमा इकार गरे जस्तै
आत्मवाद अदिमा अनात्मवाद कुनै बादलाई प्रष्टरूपमा
स्वीकार गरे जस्तो लाग्दैन। बुद्ध नभएको उपदेश गर्नु-
भएको छ तर आत्म नभएको उपदेश गर्नुभएको छैन।
यसै कारण बौद्धहृषि उच्छेदवादबाट प्रष्टरूपमा मुक्तभए
जस्तै ईश्वरवादबाट मुक्त भएको पाइन्न तरपनि दोस्रो
संगायनापछि विभाजन भएका सम्पूर्ण १८ निकायहृष्ले
एक स्वरमा उपनिषद्वादहृष्ले कल्पना गरे जस्तै नित्य
र ध्रुव स्वभाव भएका आत्मलाई तिरस्कार गरेपनि केही
बौद्धनिकायहृष्ले बुद्ध पूर्णरूपमा अनात्मवाद नै भएको
पनि स्वीकार गर्नुहुन्न। ती निकायहृषि समितीय निकाय
र बज्जीपुत्र निकायहृषि हुन्। यी निकायहृष्लो भनाइ
अनुसार बुद्ध भामरूपमात्र भएको अनात्मवाद
पनि होइन र उपनिषद्वादहृष्ले कल्पना गरेजस्तै नित्य,
र ध्रुवभाव भएको आत्मवाद पनि होइन। यसबाहेक एक
विशिष्ट एक पदार्थ छ त्यो पुरुषले यही विषयलाई सम-
र्थन गरी न्या, वा, पृ. ३३ मा उल्लेख भएको विषयलाई
उद्धत गरेर छ। श्रीनिवास आच्चस्पति भिक्षुहृष्टारा “बौद्ध
इर्द्दनका विवेचन” को पृ. २७ मा उल्लेख गरेको”
भारवाहसून्न— बाट उड्डूस थरिएका आशयहृष्लाई यहाँ
प्रस्तुत गर्दा बढ़ी प्रष्ट हुनेछ। “भार बो भिक्षुबो देशयि-
व्यामि भारहारै ब, भार: पञ्चस्कन्धा भारहारश्च पुद्दगत

इति” यसको अभिप्राय हो— “हे भिक्षुहृषि हो ! तिमेहै
भाई यो उपदेश दिन्छु कि भार के हो र भारवाही हुन् ? एपादि पांच कस्तु भएको भार हो र पुद्दगत (प्रात्म-
स्थानीय द्रव्य) नै भारवाही हुन् जस्तै आत्मा छैन भन्न
ह्यो भिद्यादृष्टि हो ।” यसै कारण आत्मीयत्वीय तरा
सम्मतीय निकायहृष्ले के सांचै नै आत्माको भाव नै छैन
भने, धर्म कर्म कस्तै गर्छ र के को निम्नि गर्ने भन्ने
अनात्मवादोहृष्लसमक्ष प्रश्न गर्नुहुन्छ । यो प्रश्न सामिक
तथा युक्तियुक्त छ। धर्म कर्मले यस जीवन र अर्थो
जन्महृष्मा पनि कुनै उपलब्ध नै नहुने भए यस जीवनमा
यो गर्नुहुदैन त्यो गर्नुहुदैन भनी अतल कर्म नै किन गर्नु
किन कर्म सुधार्नु ? यस जन्ममा नभए पनि अर्को जन्ममा
नभएपनि अर्को जन्ममा लाभ हुने आशाले मानिसले धर्म
कर्म गर्छ तर कर्म र धर्म गर्नेले लाभ नपाई अर्को नदी
जन्म हुनेले लाभ पाउने भए आपनो निम्नि नभई अर्को
निम्नि धर्म कर्म किन गर्ने ?

अर्को यस विश्वमा अवस्थित हरेक प्राणीहृष्लको
जन्ममरणको तिलिलामा एक प्राणीबाट अर्को प्राणीको
रूपमा निरन्तर जन्ममरण भइरहेका हाडहृष्लमात्र बटुलेर
एक स्थानमा राखेको खण्डमा ती हाडहृष्लको लंब्या सुमेह-
पर्वतभन्दा बढी भइसकेको हुनुपर्छ भनी बुद्धारा उपदेश
बरेको छ भन्नेमा विश्वास गर्नुहुन्न। यो बौद्धहृष्लको
एक प्रकारको अनीयो र आश्चर्यपूर्ण भावना होइन र ?
यसै अनीया भावहृष्लप्रति असन्तुष्टभाव व्यक्त गर्दै सम्म-
तीय र बज्जीपुत्र निकायहृषि सङ्घबाह इसग भएको
हुनुपर्छ ।

(कम्पा)

आनन्द फयामा १० महाजातक

साममहाजातक

प्रेषक - भिक्षु विपस्सी

(शिलापत्र क्रमसंख्या ८३-१०१)

- ८३. बोधिसत्त्व सामले प्रतिसन्धि ग्रहण गरे ।
- ८४. सामको जन्म भयो ।
- ८५. सामलाई आमा बाबुले नुहाई धुवाई गरिदिएर सुताइराखे ।
- ८६. सामलाई गरुडहरूले नुहाइदिए ।
- ८७. सामकुमारले मातापितालाई कुटीबाट बाहिर मद्दत गरे ।
- ८८. सामकुमार किन्नरहरूबाट परिवृत्त भएर पहाडमा गई मातापिताको लागि कलफूल बटुलेर ल्याउँथ्यो ।
- ८९. सामकुमारले मातापितालाई पुर्णरूपले सेवा सुश्रूषा गरे ।
- ९०. सामकुमारले जंगल जानको लागि मातापितासंग अनुमति मागे ।
- ९१. सामकुमार जंगलमा प्रवेश गरे ।
- ९२. सामकुमारले पानी भरे ।
- ९३. सामकुमारलाई बाराणसीका राजा पिलियबखले तीरले हान्थ्यो ।
- ९४. सामकुमारसंग राजाले वार्तालाप गरे ।
- ९५. पिलियबख राजाले शोक गन्थ्यो ।
- ९६. सामकुमारलाई पिलियबख राजाले प्रकाम गन्थ्यो ।
- ९७. सामकुमारलाई पिलियबख राजाले उमका

मातापितहाँ लगिदिए ।

९८. सामका मातापिताले विलाप गरे ।

९९. सामकुमारका मातापिता एवं देवीले घ्रधिठान गरे ।

१००. सामकुमार होशमा आयो ।

१०१. सामलाई राजाले सादर प्रणाम गरे ।

निमिमहाजातक

(शिलापत्र क्रमसंख्या १०२-११४)

१०२-१०३. अनुपलब्ध ।

१०४. निमिका शारीरिक लक्षण ज्योतिषहरूले हेरे ।

१०५. आपतो विता प्रदर्जित भएपछि निमि राजा भए ।

१०६. निमि राजाले दान र प्रब्रज्यामध्ये कुन थ्रेछ हो भनी इन्द्रसंग सोधे ।

१०७. निमि राजालाई देवरथ चड्न आमन्त्रण गरे ।

१०८. निमि राजासंग मालतीले स्वर्ग र नरकमध्ये कहाँ बहिले हेनै चाहानुदुन्छ भनी सोधे ।

१०९. निमि राजाले नरक हेरे ।

११०. निमि राजाले स्वर्गको विराणी विमान हेरे ।

१११. निमि राजाले इन्द्रसंग आत्मालाप गरे ।

११२. निमि राजाले जनतालाई अमंका कुराहरू सिकाए ।

११३. निमि राजाले आपतो तिरमा चूलेको कपास देखे ।

११४. निमि राजा प्रदर्जित भए ।

महाउमग (महोसध) महाजातक

(शिलापत्र क्रमसंख्य ११५-२०६)

११५. बोधिसत्त्वले प्रतिसन्धिं प्रहृष्ट गरे ।

११६. बोधिसत्त्व जन्मे ।

११७. बोधिसत्त्वलाई इन्द्रले धौषधी दियो ।

११८. बोधिसत्त्वले आपनी आमालाई धौषधी दियो ।

११९. बोधिसत्त्वलाई 'महोसध' भनी नामकरण गरे ।

१२०. महोसधले आपनो गहना साथीहरूलाई दिए ।

१२१. महोसध आपना साथीहरूसँग खेले ।

१२२. महोसधका साथीहरू बर्षतिबाट बच्न सत्तलतिर दौडे ।

१२३. महोसधले आफू र आपना एक हजार साथीहरू खेल सत्तल बनाउन कर्मालाई सुवर्ण दिए ।

१२४. महोसधलाई कर्मीको धौजना चित नबुझेको ले आफैले सत्तलको धौजना बनाए ।

१२५. उनले सत्तल निर्माण पूरा नहुँदै नुहाउने पोखरी बनाए ।

१२६. महोसधले सत्तलमा बसी मुद्दाहरू छिने ।

१२७. महोसधले बाजले मुखमा च्यापेर स्थाएको मासु खसालिलिए ।

१२८. महोसधले गोषको असली मालिक पता लगाए ।

१२९. धागोको मालाको झगडा फैसला गरिदिए ।

१३०. कपासको मालाको झगडा फैसला गरिदिए ।

१३१. बच्चाको असली आमा पता लगाइदिए ।

१३२. आइमाईको असलीपन पतालगाइदिए ।

१३३. गाडाको असली मालिक पता लगाइदिए ।

१३४. एउटा मुढोको फेद र टुप्पो पञ्चा लगाइदिए ।

१३५. स्त्री र पुरुषको खप्पर पहिचान भरे ।

१३६. नाले र घोबी सर्पं पहिचान भरे ।

१३७. चाहिने बनोजिमको लक्षण भएको गोइ भनी एउटा भाले कुखुरो पठाए ।

१३८. मणिको मालामा नर्धा धागो ढेरिदिए ।

१३९. गोइ पुरुषजाति हुनाले बच्चा जन्माउन तस्वीरे कुरा राजाकै मुखबाट भन्न लगाए ।

१४०. महोसधले भातको प्रहेलिका समाधान गरे ।

१४१. बालुवाको ढोरी चाहेका राजालाई उचित जबाब पठाए ।

१४२. पोखरी दरबारमा ल्याङ भन्ने राजालाई उचित जबाब पठाए ।

१४३. उचान दरबारमा ल्याङ भन्ने राजालाई उचित जबाब पठाए ।

१४४. पितामन्दा आफू जानी भएको कुरा आतुर्यतापूर्वक राजा र मंत्रीहरूलाई द्वीकार गराए ।

१४५. विदेह राजाको दरबारमा आपना वितालाई प्रणाम गरे ।

१४६. कागको गुँडमा रहेको मणिलाई बुक्तिपूर्वक निकाले ।

१४७. विनाश व्यक्ति पछि अविनाश भएको कारण बताए ।

१४८. कालकण्ठ र सिरौको पारपाद्युके पञ्चमा बकालत गरे ।

१४९. कुकुर र खेडोका बीचमा विद्धता भएको कारण पता लगाए ।

१५०. महोसधले चारे जना मन्दीहरूलाई एक हक वाधा तिकाएर तिनोहरूको इच्छत आयिदिए ।

१५१. महोसध सहित पाँच बिहानहरूको समक्षमा धनी र जानीको बारे विदेह राजाले प्रश्न भरे ।

१५२. महोसधले तथालको जबाब दिए ।

१५३. महोसधले अमरासंग ति विवाहिता हो वा होइन
भनी सांकेतिक प्रश्न गरे ।
१५४. महोसधले अमराले दिएको यागु छाए ।
१५५. महोसधले अमरासंग भेट्न तिनका मातापिताको
घरमा सुजिकारको काम गरे ।
१५६. अमराले आफ्नो मातापिता र महोसधको पाउ
घोइन् ।
१५७. महोसधले अमराको गिर र जीउमा मात छन्या-
इदिए ।
१५८. महोसधले अमरालाई सँगै लगे ।
१५९. महोसधले आफू आइपुने सूचना घरमा पठाए ।
१६०. महोसधले अमराको कौमार्यात्वको परीक्षा गरे ।
१६१. महोसधले अमरासंग विवाह गरे ।
१६२. महोसध राजमध्यबाट बच्न कुहालेको भेषमा बसे ।
१६३. आरदारहरू महोसधलाई खोज्न गए ।
१६४. महोसध दरबार आए ।
१६५. महोसधले राजालाई परेको समस्या समाधान गरि
दिए ।
१६६. महोसधलाई अल्झोमा पार्न ४ मन्त्रीहरू प्रश्न
सोष्न आए ।
१६७. महोसधसंग राजाले गोथ्य कुरासम्बन्धी प्रश्न
गरे ।
१६८. महोसध ढुङ्गमा लुकेर मन्त्रीहको सल्लाह सुने ।
१६९. महोसधलाई हस्या गर्न चारे पण्डित (मन्त्रीहरू)
बसे ।
१७०. महोसधलाई राजाबाट दोस बनाइदिएका सी चारे
पण्डितहरूलाई मुक्त गरिदिए ।
१७१. महोसधले १०१ बटा राष्ट्रसंग मिलता बाँडन
सीमात बठाए ।
१७२. महोसधले एकबज देशको खबर थाहापाउन परेवा
पठाए ।
१७३. परेवाले सारा हाल खबर ह्यामे ।
१७४. अनुपसंधि ।
१७५. महोसधसंग राजा मिथिलालाई कसरी शत्रुमुक्त
गरी राख्ने भनी सोध ।
१७६. महोसधले देशमा चूलनी राजाको ग्राक्षण कालमा
पदमफल उमारे ।
१७७. महोसध आफ्नो नगर छोडेर गए ।
१७८. महोसधले संवेदानिक लडाई लडे ।
१७९. महोसधलाई भेट्न केवत्र मन्त्रीले असफल कोशिश
गन्धो ।
१८०. महोसधदेखि विदेहका राजा रिसाए ।
१८१. महोसधले केवत्र मन्त्रीको भेद थाहापाउन परेवा
पठाए ।
१८२. परेवा मिनाह पंक्षीकहाँचाट फवर्यो ।
१८३. महोसधले आफू उत्तर पाडचाल जाने कुरो राजालाई
विन्ति गरे ।
१८४. महोसध उत्तर पाडचाल नगरमा प्रवेश गरे ।
१८५. महोसधले चूलनी राजासंग छलकल गरे ।
१८६. महोसधले प्रासादको भन्याड मिलाए ।
१८७. महोसधले राजमाताको प्रासाद किने ।
१८८. महोसधले केवटु राजाको दरबार किने ।

लोकनीति

अ.छो भएर कामभोगमात्र गरिहिँड्ने बूहस्थ आफ्नो
चलुप्रादि इन्द्रिय संबम नमएको प्रवर्जित मिक्षु राज्ञोसंग
सोच विचार नेगरी काम गर्ने राजा र कोबी बिदान
पण्डित मानिसलाई कहिले पनि हित हुनेछैन ।

सफलताको कामना

श्री भिक्षु ज्ञानपूर्णिक,
सचिव
अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ
विश्व शान्ति विहार
मीनभवन, नयाँ बानेश्वर
काठमाडौं ।

श्री ५ महाराजाधिराज सरकारका जुनाफमा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको तर्फबाट २०५० साल कार्तिक २१ गते भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविरलाई संघनायक पद प्रदान गर्नका लागि आयोजना हुने समारोहमा सवारी होइबक्सनका लागि तपाईंले चढाउनुभएको मिति २०५०।७।१ का विन्तीपत्रहरूको व्यहोरा जाहेह दृढ़ा निमन्त्रणाको निमित्त धन्यवाद बक्सेको छ ।

कार्यवक्ष मौसूफ सरकार सवारी होइबक्सन अनुकूल नपरेको र मौसूफबाट त्यस संघद्वारा आयोजित समारोह र संघनायकको सफलताको कामना गरिबक्सेको ले यो पत्र लेखेको छ ।

(चेतवहांदुर कुँवर)

श्री ५ महाराजाधिराजका निजी सचिव

शुभकामना

श्री भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर,
अध्यक्ष, संघनायक सम्मान समर्पण समारोह समिति
काठमाडौं ।

तपाईंले बडो कृपापूर्वक पठाउनुभएको निमन्त्रणापत्र पाएँ । त्यस पावन समारोहमा उपस्थित भएर आफू स्वयम् लाभान्वित हुने अवसर अपरिहार्य परिस्थितिले गर्दा पूरा हुन सकेन । मेरो विवशता बुझिदिनुहुने नै छ । म समारोह र भिक्षु महास्थविरको नेतृत्वको पूर्ण सफलताको कामना गर्दछु ।

बय नेपाल !

(गणेशमान सिह)

WAT BOVORANIVES VIHAR

Congratulatory Message

From

His Holiness Somdet Phra Nyanasamvara

The Supreme Patriarch of Thailand
on the occasion of the Installment of
the Nepalese Sanghanayaka

November 6, B. E. 2536

On behalf of the Thai Sangha and the Buddhists of Thailand, I take this opportunity to offer my sympathetic joy and appreciation to Venerable Sakyamuni Mahathera, the Sanghanayaka of Nepal. I also join Nepalese Buddhists in their being blessed with the new Sanghanayaka of Nepal, who is to be the leader of the Nepalese Sangha and the Buddhists of Nepal, bestowing upon the people and the country the desired peace and prosperity.

Ever since the revival of Buddhism in Nepal, there has been a close bond between Thai and Nepalese Buddhists. This has contributed to a more cordial association between the brethren of both sides. It is therefore, just natural that the Thai Sangha and Buddhists should rejoice in having seen how Buddhism has prospered in the land of the Buddha's birthplace, which certainly will be conducive to the benefit and happiness of the Nepalese people. It is hoped that, under the able leadership of Venerable Sakyamuni Mahathera, the Buddhist Sangha and Buddhists of Nepal will enjoy peace and progress at all times.

May the grace of the Triple Gem, together with the benign power of whatever merit has been accumulated by you, be a protective armour for His Majesty the King and the Government of Nepal. May all of them, together with new Sanghanayaka, the Order of Sangha, Buddhists and the people of Nepal in general, steer free of obstacles and dangers, being therby endowed with well-being, peace, and prosperity for ever. *

पूर्ण राजनीय स्थानया प्रतीक

- दुष्टवहादुर वज्राचार्य

शाक्यमुनि गौतम बुद्ध कुशीनगरय थः अन्तिम शैधवाय विज्ञानाचबलय आयुष्मान् आनन्दयागु न्हासया लिसलय श्रद्धालु कुलपुत्रपिति निति पूर्ण दर्शनीय, संवेजनीय (वैराग्यपद) स्थान दु धकाः प्राज्ञाजुयाविज्ञापुःगु खः। वसपोलया जन्म, बुद्धत्वप्राप्ति, प्रथम धर्मदेशना अर्थात् धर्मचक्रप्रवर्तन व अनुपादिशेष थुपि पूर्ण स्थानत छसीकथं लुम्बिनी, बुद्धया, सारनाथ व कुशीनगर खः गन न्हाम्हं बौद्ध थःखःगु जीवनय छकः श्यंकेवहःगु स्थान खः।

भगवान् बुद्धया जीवनीनाप संबद्ध थुपि पूर्ण दर्शनीय स्थानय घटित घटनायात म्हसीकेत वसपोलया महापरिनिर्वाणं लिपा श्रद्धालुजनर्पिसं पूर्ण प्रतीक छयःगु खने दु-

१. जन्मया प्रतीकया रूपय न्हय्फ्वः पलेस्वां अथवा किसि,

२. बोधिज्ञानवा प्रतीकया रूपय बोधिवृक्ष सिमा,

३. धर्मचक्रया प्रतीकया रूपय धर्मचक्र,

४. महापरिनिर्वाणया प्रतीकया रूपय स्तूप।

बोधिसत्त्व तिद्वाधंया जन्म जूलय वसपोल दकलय न्हापां पूर्व दिशा स्वयाः न्हय्पलाः छिनाविज्ञापुःगु खः। एव हे न्हय्पलाःवा प्रतीकवा रूपय न्हय्फ्वः पलेस्वां अन्तिम यामय वसपोल बोधिज्ञान प्राप्त यानाः

खः। बौद्धसाहित्यय पलेस्वां फोहरणु थासं उत्पन्न ज्याः न फोहरं श्वलिप्त जुयाच्चवंगु कारणं शुद्धताया प्रतीकया रूपय कथातःगु खने दु। गुलि थुजःगु प्रतीकया खं थुइकेत मयःपिसं माघादेवीया नकतिनि बूम्ह हिसिचादुम्ह कायमचायात पालंपाः वं छकः वं छकः बुयाच्चर्पि स्वये बलय पलेस्वांये खने दत्। गुलिसिनं वसपोलया जन्मया प्रतीकया रूपय 'किति' यात मछयःगु न मखु। माया गमय बोधिसत्त्व प्रवेश जुइकुन्ह चानय माघादेवीया म्हगसय तुयूम्ह किति खंगयात कयाः जन्मया प्रतीकया रूपय न्हापां किसियात न्हाथनातःगु खः।

सिमा बुद्धत्वप्राप्तिया प्रतीक खः। बुद्धजीवनीइ इव स्वंगु संयोग खः, सिद्धार्थया जन्म न छमा सिमाकवय जुल, वसपोलया बुद्धत्वप्राप्ति न छमा सिमाकवय जुल हानं तथागतया महापरिनिर्वाण न तिना सियाकवय जुल। इव खं वर्तमान बुद्धया जीवनय लक संयोगवश घटित ज्ञापु मखु न्हापाजुयाविज्ञापिं बुद्धपिति जीवनय न 'सिमा' नाप हे थुपि सम्बन्ध दुगु जुल नारं भविषय जुयाविज्ञापिं बुद्धपिति जीवनय न तिमां इव हे स्थान काइ तिनि। उकि छु आश्चर्यया खं मखु, बोधिसत्त्व सिद्धार्थं खुदेतक तपस्या यायेदुङ्काः छन्ह वैशाखपुन्हीया चान्हसिया अन्तिम यामय वसपोल बोधिज्ञान प्राप्त यानाः

बुद्ध गुयाविज्ञानु न सिमाकव्य खः । शापद उकि हे
प्यंगु असंख्य कल्प व छगु लाख कल्पया वसपोलया बोधि-
सत्त्वजीवनय दकलय महत्त्वपूर्ण घटना बुद्धत्वप्राप्ति सिमा-
कव्य जूनुलि सिमाकात हे बुद्धत्वया प्रतीकया रूप्य
मानय्यात ।

भगवान् बुद्धं प्राप्तयानाविज्ञानु गुगु धर्मं खः
उगु धर्मं तसकं गम्भीरगु खः, काचाकक अवीकाकाये
थाकुगु खः, खंका काये थाकुगु खः, ज्ञानंगु खः, प्रणीतगु
खः, तर्कयानाकायेबहः मज्जुगु खः विलकुल हे सूक्षमगु तथा
पण्डितर्पिसं अवीकाकायेबहःगु खः । अज्ञानु धर्मं
सर्वताधारण जनमानसय न्हापां प्रचार यायेत वसपोलयात
थाकुल । अब खं वसपोलयागु दकलय न्हापांगु धर्मचक्र
प्रवर्तनसूत्र न्यनेगु सौमाय चूलाःपि पंचमद्वार्णीय निक्षुवित
तथागतं थम्हं ल्वीकागु खं न्यकेत गुलि थाकुल धयागु खं
उगु सूत्र अध्ययनद्वारा स्पष्ट जू । गुबलय तःदु विकाः
यानाविज्ञानु उगु धर्मवक्तप्रवर्तन इमित अवीकावीइगुली
वसपोल सफल जुल उबलय वसपोलं स्वयं थम्हं सांघुकार
वियाविज्ञात । युगु प्रथम उपवेशयात 'धर्मचक्र' प्रतीक
कथं मानय्याःसा अज्ञ थाय लुमकेगु कथ बुकिया जःखः
निम्हं चला तयेगु न याः ।

स्वयं भगवान् बुद्धं महापरिनिर्वाणसूत्रय स्तूप
दयेके योग्य व्यक्तिपि धकाः छसीकथं (१) तथागत अरहत्
सम्यक्सम्बुद्ध, (२) प्रत्येक बुद्ध, (३) अहंतर्पिणि व
(४) चक्रवर्ती जुर्जुपिणुनि अस्थिधातु तयाः चैत्य दयेके-
बहः जू धकाः आज्ञा जूकथं महापरिनिर्वाणं लिपा वसपोल-
यागु अस्थि तयाः चैत्य दयेकेगु यासेंलि निर्वाणया प्रतीक
हे चैत्यं स्थान काल ।

भुक्तं तथागतया महापरिनिर्वाणं लिपा भगवान्
बुद्धया मूर्ति निर्माण याये न्हचः सुड सुचह जीवनया

प्यंगु प्रमुख घटनायात अनेककथं प्रदर्शित याःगु मध्यय
चव्य वियातयागु प्रतीक प्रमुख ढने दु गुगुकि थौया अद-
वापि बोद्धोपसं अट्टटरूपं छचलावयाच्चंगु दु ।

(कविता)

नरक

-लक्ष्मी श्रेष्ठ

जहाँ स्वर्ग छ त्यहाँ नरक हुँदैन
तर स्वर्गको विपरोत नरक त रहेछ नै ।
दुर्गन्धी वस्तुलाई नरक भन्छन् सबैले
मुगन्धित वस्तुभित्रको नरक देखन भूल गछ्नन् ।
नरक मानिसने दुःख भोग्ने ठाउँ
सुख पनि वास्तवमा नरकमै परिवर्तन हुन हो ।
नरक हौवा हो, त्रास हो मानिसलाई
आफ्नो मालिक आफै हुन सकेमा
नरक त ढोगमात्र हुनेछ यस दुनियामा ।
नडराऊ तिमी नरकदेखि
सच्चा मार्गमा लाग्दा
दराऊ तिमी स्वर्गदेखि
कुमागमा निरन्तर लाग्दा
कसैले देखाएको नरक नरक होइन
आफ्नो अनुभवको हेलचलयाई नै
अनुभव हो वास्तविकताको
नरक त्यसैने ज्ञान होइन
यो त पूर्ण अज्ञान हो ।

क्षीरदृग् गतिविषय

(नेपालीभाषा)

वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न

२०५० आश्विन ३०, काठमाडौं-

यहाँको आनन्दकुटीविहारगुठीको एकाइसौं वार्षिक साधारणसभा आनन्दकुटीविहारगुठीका अध्यक्ष मिथु अनिष्ट महास्थविरसमक्ष शीलप्रार्थना भई सम्पन्न भयो । सो बेला गुठीका सचिव मिथु प्रज्ञामूर्ति ले गतवर्षको आइन्यूट उत्तार अवगत घराउँदै २०४६।०५० को वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुतिका साथ आगामी बर्षका लागि अनुमतित बजेट प्रस्तुत गर्नु भयो । सो सभामा गुठीका लागि कोषाध्यक्ष पदमा तीर्थनारायण मानन्धरलाई निर्विरोध नियुक्त गरियो ।

सचिवबाटा प्रस्तुत गरिएको आर्थिक प्रतिवेदनमा लेखापरीक्षण भई प्राप्त भएको विवरण निम्नप्रकार रहेको छ- आम्दानीतर्फ बैंक द्वाज २,३७,३१४।६५, दून्य बिक्री १५,४२३।-, अस्थिधातुमा चढाइएको ३०,८०।१-, पात्रो प्रकाशनार्थ सहयोग प्राप्त ३००।।-, जगावाट बालीत्वरूप आम्दानी १५७।।- र आष्ट परिषिकार बिक्रीबाट ३०।।- गरी जम्मा २,८८।२।।।६५ रहेको छ भने खर्चतर्फ विहारलाई अनुदान ४२,२०।।-, धर्मप्रचार ७।५।।-, जयन्ती र समारोह १।।००।।- पत्रिका प्रकाशन (टिप्पणी १) अनुसार ३२,६२।।।५८, साधारण कोषबाट खर्चमध्ये प्रन्यप्रकाशन (टिप्पणी २ अनुसार) ५४।।।१०, संस्थापनखर्च (टिप्पणी ३ अनुसार)

७६,६०।।।६१- गरी जम्मा २,२७,८६।।।५६ रहेको छ । साधारण कोषमा बृद्धि ६०,५६।।।३६ र वर्षारम्भमा साधारण कोषमा बाकी (न्यून) (७८,७।।।१२७, हुन आएको छ र बैंक औजदात टिप्पणी ४ अनुसार १,०१,७५।।।१६ र असूल हुन बाकी ३,७७।।।- गरी जम्मा १,०५,५२।।।१६ का साथ अक्षयकोषमा सार्व बाकी (१,२३,६८।।।०७) रहन आएको छ । लेखापरीक्षणका टिप्पणी १ देखि ५ सम्म यस विवरणका अभिन्न अंग हुन आएको छ ।

संघनायक सम्मान समर्पण समारोह सम्पन्न
२०५० कातिक २।, काठमाडौं-

सम्माननीय प्रधानमन्त्री गिरिजाप्रसाद कोइराला-
को प्रमुख आतिथ्यमा नेपाल थेरवाद बुद्धशासनको अति
महत्वपूर्ण संघव्यवस्थामा नेतृत्व प्रदान गर्ने संघनायक
पद पूज्यवाद मिथु शाक्यानन्द महास्थविरप्रति सम्मान
समर्पण गर्ने समारोह मिथु सुबोधानन्द महास्थविरसमक्ष
शीलप्रार्थना भई स्वानीव थी कीर्तिविहार कीर्तिपुरमा
सम्पन्न भएको छ ।

प्रधानमन्त्रीबाटा समितिका सह-सचिव मिथु
सुदर्शनसंगै विहारको विहंगम दृश्यावलोकन
उप्राप्त संवेजनीय डपोसथागारमा प्रदीपपूजाका साथ
संवनायकमा पवित्र पंडा, छत्र, शील समर्पण गरी संघ-
व्यवस्था र बुद्धशासनको अतिमहनीय विषयमा आपनो
सद्भावना एवं कर्तव्य अवबोधलाई प्रस्तुत गर्नु भयो ।
थाईराजदूत तथा वर्माका कन्सुलेट जनरलद्वारा द्वाका

आप्नो देशबाट प्राप्त उपहार संघनायकमा समर्पण गर्नु-
भएको त्यस बेला समारोह समितिका सचिव मिक्षु ज्ञान-
पूर्णिक महास्थविरद्वारा बाचन गरिएको संघनायक
प्रतिष्ठान अनुमोदन प्रक्रियाका तात्रपत्र संघनायकमा
समर्पण गरिएको थिए ।

सुवर्ण शाक्यद्वारा संचालित सो समारोहमा आवा-
स तथा भौतिक योजनामन्त्री बलबहादुर राई, कानून न्याय
सामान्य प्रशासन तथा संसदीय व्यवस्थामन्त्री महेश्वरप्रसाद
दिंह, उद्योग तथा अम राज्यमन्त्री रामकृष्ण ताङ्गाकार,
बलस्रोत राज्यमन्त्री लक्षणप्रसाद चिमिरे, भूमिसुधार
राज्यमन्त्री सिद्धराज घोषा, पर्यटन मन्त्री रामहरि जोशी
र नेपाल महिलासंघकी अध्यक्ष श्रीमती भंगलादेवीसिंह-
बाट संघनायकमा चीवर र अष्ट परिकार प्रवादनका
साथै शिक्षा संस्कृति तथा समाजकल्याणमन्त्री गोविन्दराज
जोशीद्वारा तामाङ र थारू आदि भाषामा छापिएका
धम्मपद सहित बुद्धका उपदेशग्रन्थहरू, अर्थ राज्यमन्त्री
महेश आचार्यद्वारा औषधी र संचार राज्यमन्त्री विजय-
कुमार गच्छादारद्वारा टेलिफोन सेट संघनायकमा समर्पण
गर्नुभएको थिए । यस्तै अनगारिका जाणशीलते
दिवंगत संघमहानायक मिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरद्वारा
उपयोग गरिएको देखो लटु समर्पण गर्नुभएको थिए ।
प्रमुखविपक्षी दलका नेता मनमोहन अधिकारीबाट चीवर,
संघाटी र अन्तर्राष्ट्रिक प्रदान गर्नुभएको सो बेला थी ५
महाराजाधिराजबाट बक्सेको सन्देशपत्र र श्रीलंकाबाट
प्राप्त सन्देश समारोह समितिका तहसचिव मिक्षु सुदर्शन
महास्थविरले सुनाउनुभएको थिए भने थाई संघराजाबाट
पठाउनुभएको शुभकामना महामहिम थाई राजदूतबाट
सुनाउनुभएको थिए ।

संघनायकमा चडाइएको पवित्र पंखा थाई संघराज

सोमदेव फा. द्वारा पठाइएको थिए र अधिल्लो दिन सौ
पंखाको सम्मानमा त्रिभुवन विमानस्थलमा बाजगाजा र
उपासक र उपालिका भई स्वागतगरी लिन गइएको थिए
र कीतिपुर नयाँ बजारमा शोभायात्रा भएको थिए ।
अम राज्यमन्त्री रामकृष्ण ताङ्गाकारको प्रमुख आतिथ्यमा
संघराजाका प्रतिनिधि मिक्षु फा. राजमुमन्त्रमुनिद्वारा
हस्तान्तरण गरिएको थिए ।

समारोहका दिन बिहान उपोसथागारमा सबै
मिक्षुहरू उपस्थित रही अखिल नेपाल मिक्षु महासंघका
अध्यक्ष मिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरबाट प्रदीपपूजा हुनुका
साथै महासंघका सचिवबाट प्रतिबेदन र कोबाध्यक्षबाट
आयव्यय विवरण प्रस्तुत भएको थिए । सो महासंघद्वारा
मिक्षु महासंघका अध्यक्ष मिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरलाई
उपसंघनायकमा अनुमोदन गरिएको थिए । सोही दिन
मिक्षुमहासंघ र अनगारिकासंघका पदाधिकारीबीच
बुद्धशासनका लागि विचार विचारण पनि भएको थिए ।

पुस्तकप्रदर्शनी सम्पन्न

२०५० कार्तिक १५, ललितपुर-

विश्वशान्ति पुस्तकालय, बालिकल र बज्राचार्य
बुक सेप्टरको संयुक्त आयोजनामा भएको यहाँको अक्षेत्रबर
महाविहारमा ४ दिने बौद्ध पुस्तक प्रदर्शनीको उद्योग तथा
अम राज्यमन्त्री रामकृष्ण ताङ्गाकारले उद्घाटन गर्दे
बौद्धताहित्य, दर्शन र संस्कृति आदि विषयमा ज्ञानवृद्धि
गराउने हेतुले युवाहरूले विशेष चाह राखी संलग्न भए-
बाट सबैलाई लाभ पुग्ने कुरा बताउनुभयो । प्रदर्शनीका
संयोजक योगेन्द्रराज बज्राचार्यबाट स्वागतभाषण भएको
सो बेला प्रा. आशाराम शाक्य, नारपालिकाका प्रमुख
बेखारतन शाक्य, प्रा. जगमान गुरुङ, प. हेमराज शाक्य
र मीनबहादुर शाक्यले पुस्तक प्रदर्शनीबाटे आपना मन्त्रव्य-

(नेपालभाषा)

बुद्धपूजा

१११३ कौलाथव १५, यैः-

थनया आनन्दकुटीविहारय् पुन्हीया ज्याइवःकथं
मिक्तु अनिश्च महास्थविरया सम्मुख शीलप्रार्थना व बुद्धपूजा
जुल । उब्यलय् धर्मदेशना यानाः मिक्तु बोधिज्ञानं अर्थं न
बर्यगु पदं जायाच्चंगु द्वःछि खेत्वाः न्ववायेवा सिंक सार्थकगु
छगु हे जकपदन्ववायेगु बांलाः धासे सार्थकगु पदं न्यने-
बलय् मनय् शान्ति दै धयाविज्यात । उकुन्हु हे निनतिया
ज्याइवःकथं मिक्तुषि उपोसथानारय् विज्यानाः संघपवारणा
यानाविज्यात । पवारण धयागु वर्षावास सिध्येकाः मेमेगु
देशना यानाः स्वयाः, न्यनाः छुं छंगु धयागु संका जुल
धाःसा क्षमा यानाविज्याहुं धकाः क्षमा पवनेगु खः ।
उब्यलय् मय्यजु लक्ष्मी व वया जःपितिपाखे सकलसित
भोजन दान ज्यूःखः ।

कठिन उत्सव

१११३ कौलागा ४, यैः-

थनया आनन्दभूमिविहारय् मिक्तु बुगतमुनि
वर्षावास चंगु लसताय् मिक्तु सुबोधानन्द महास्थविरसमक्ष
पञ्चशीलप्रार्थना, मिक्तु बोधिसेनपाखे बुद्धपूजा व मिक्तु
सुमेध्याखे धर्मदेशना जुयाःलि कठिन उत्सव न्हाकू जुल ।

थथे हे गणमहाविहारय् मिक्तु सुबोधानन्द महास्थ-
विर व मिक्तु प्रज्ञारश्म महास्थविर वर्षावास चवना-
विज्याःगु लसताय् मिक्तु अनिश्च महास्थविरसमक्ष शील-
प्रार्थना, व बुद्धपूजा जुल । धर्मदेशना नं ज्यू उगु इलय्
पञ्चबहादुर सहित सपरिवारपाखे कठिन बीवरदान
ध्यूगु जुल ।

स्वर्णजयन्ती समारोह हन

१११३ कौलाथव ११, यल-

चतुर्दिशां विज्याइषि मिक्तु महासंघयात थनया

हरु प्रकट गर्नु भएको थियो ।

बुद्धधर्मसम्बन्धी ८०० भन्दा बढी पुस्तकप्रनशन
भएको सो बेलाको समारोहको समाप्तित्व ल. पु. बौद्ध
विहारसंघका अध्यक्ष बुद्धिराज वज्राचार्यले गर्नु भएको
थियो र संघका अध्यक्ष दीपक वज्राचार्यद्वारा धन्यवाद
ज्ञापन भएको थियो ।

शनिवासरीय कार्यक्रम

१०५० आश्विन २३, ललितपुर-

स्थानीय युवक बौद्ध मण्डलको शनिवासरीय
कार्यक्रम अन्तर्गत बुद्धको जीवनीवारे प्रवचन गर्दै मिक्तु
सुवर्णन महास्थविरले मानिसहरुको अतिश्रद्धाले छोपेर
बुद्धको वास्तविकता पहिल्याउन कठिन भएको कुरा
बताउनुभयो । यस्तै वज्राचार्यवारे आपनो मन्त्रव्य ध्यक्त
गर्दै श्रीधर राणाले बुद्धधर्मको महायान हिन्दूधर्मबाट
प्रविसात रहेको भन्ने कुरा गलत सावित गर्दै जनक र
शंकराचार्य आविद्वारा यसबारे कपटपूर्ण ध्यवहार रहेको
कुरा उल्लेख गर्नु भयो । साथै भक्तिदास श्रेष्ठले विपश्य-
नाध्यानवारे आपनो राय ध्यक्त गर्दै प्रसिद्ध अन्यथुरहरुले
पर्यन्त ध्यानको अभावमा जीवन निरर्थक भएको गुनासो
ध्यक्त गरिरहने सत्य घटनामाथि प्रकाश पार्नु भयो ।

यी कार्यक्रमहरूमा चन्द्रमान शाक्य सहितको
समूहबाट ज्ञानमानाभजन प्रस्तुत भएको थियो । प्रत्येक
शनिवारमा हुने प्रवचन कार्यक्रमको जानकारी 'न्हूविश्व-
भूमि' देविक पत्रिकामा प्रकाशित गर्दै रहने जानकारी
गराएको छ र आगामी पौष ३० डते 'युवा बौद्ध महोत्सव'
हुने बेला सहभागी हुन युवक बौद्ध मण्डलले अपिल
गरेको छ ।

सुमंगलविहार दान व्यूगु न्यूर्वं दुगु लमताय् स्वर्णजयन्ती
समारोह व मिक्षु बुद्धघोष महास्थविरया उपसंपदा न्यूर्वं
फुना: न्यूर्छदे व्यंगु व वसपोलया न्यूर्स्वदे बुदि हन।
न्यूर्छता बस्तु ता:लाका: प्रणीत बुद्धपूजा, शीलप्रार्थना,
५१ म्ह मिक्षु, अनगारिका, उपासक उपासिकापि मुना:
प्रदीपपूजा याना: सुरु जूगु उगु समारोहस मिक्षु बुद्धघोष
महास्थविरया सुस्वास्थ, दीर्घायु व मंगलकामना यासे
मिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, मिक्षु सम्यक्जयोति व मिक्षु
सुमेध प्रमुख अनगारिकापि व उपासक उपासिकापिसं
मंगलसूत्र पाठ यानाविज्यात।

मिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरया सभापतित्वय् जूगु
उगू ससाय् सुमंगल बौद्धसंघया उपाधक भीम शाक्यया
लसकुसन्वचु लिपा संघया उपसचिव महेन्द्ररत्न शाक्य
सुमंगलविहारया प्रतिवेदन न्यंकाविज्यात। चि. सं. २०००
सालं यल नुगःपा तःखाठे व त्वायबहाःया दातापिसं
थुगु विहार मिक्षुसंघयात दान व्युसेलि श्रामणेर सुमंगल
मिक्षु प्रतारश्मि, मिक्षु प्रज्ञानन्द, मिक्षु बुद्धघोषपि विज्या-
ना: बुद्धधर्म प्रचार यानाविज्याःगु व २०१० सालं यन
बौद्धसंघ स्थापना जुयाः थीथी बौद्धकित्राकलाप न्हाका:
थन विज्याःपि मिक्षुसंघयात सेवा टहल याना: बुद्धशासन-
या संरक्षणया ज्याय् तिवः वियावयाच्चंगु खं प्रतिवेदनय्
प्रस्तुत जूगु खः। विहारया दठिनपतिइ च्चंगु विहार
जीर्णग्रवस्थाय् थंगुलि थुकिया पुनर्निर्माणया निस्ति गठित
पुनर्निर्माणया समितिपाखे सकलसिगु खाहानि पुनर्निर्माण
यायेगु कुतलय् आःतक दां छूगु लाख व पीन्हयद्दः हापं
दुहाँ वःगु खं न उगु प्रतिवेदनय् दु।

उब्यलय् महामहिम थाईराजदूत डा. रोनारोंग
नोपाकुनं ७३ गः प्वःप्वःचाः व्वयेकाः मंगलकामना याःगु
जूल। विष्णुरत्न शाक्यं मिक्षु बुद्धघोष महास्थविरया

नामं परियत्ति शिक्षा पाठचपुस्तक प्रकाशनकोष ह्वंगु खं
न्हाथनाविज्यात। मिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरपाखे
सुमंगलविहारया दातापित हनापौ लःल्हाःगुया नापं मेपर
बेखारत्न शाक्य मिक्षु बुद्धघोष महास्थविरया सुस्वास्थ
व मंगलकामना यानाविज्यात। मिक्षु बुद्धघोष महास्थविर-
यात १२ गू संस्थां अभिनन्दन द्यातात। मिक्षु ज्ञानपूर्णिक
महास्थविर, अनगारिका धर्मवती, धर्मरत्न शाक्य व
इन्दिराशोभा शाक्यपिसं मिक्षु बुद्धघोषया जीवनीवारय
व्वचु व्यूगु उगुइलय् वेतिमाया शाक्य व परिवारपाखे
विहार पुनर्निर्माणया निस्ति कल्पवृक्ष दान न जूगु खः।
बुकुन्हुया लागी सानुराजा शाक्य, शोभा शाक्य व धर्मराज
लामापिनिपाखे भोजनया व्यवस्था जूगु जूल।

महाविहारया बुदि हन

१११३ कौलाथ्व १५, यल-

बुद्धजयन्ती कोष समितिया ग्वसालय् थनया
विश्वमैत्रीमहाविहारया विश्ववज्र वज्राचार्यपाखे महायानी
परम्पराकथं कलशपूजा विधि जुयाःलि बुदि सुरुजुल।
विश्वमैत्री व विश्वगान्ति कामना जूगु थुगु दि कुन्हु
सकास्थादिबसया लुमन्तिकथं बुद्धघोष महास्थविरसमक्ष
शीलप्रार्थना व भगवान् बुद्धया प्रतिमाया न्हचःने मिक्षुपि
बुद्धघोष, सुमेध, कालुदायी, अनगारिकापि व उपासक,
उपासिकापि मुना: गिलानपूजा न जूल। भगवान् बुद्ध
तावैतिस भुवनं संकास्थनगरय् ववहाँ विज्याःगु विषय्
मिक्षु सुमेधं धर्मदेवता यानाविज्यात। स्वयम्भूज्ञानमाला
भजन जूगुया नापं उ। भजनखनःप्रति समितिया नायः
प्रा. आशाराम शाक्य व महासचिव धर्मवहादुर शाक्यपाखे
कृतज्ञता ज्ञापन जुयाःलि खलःया नायः विजुलीभान कंसा-
कारपाखे समितिया नायः, महासचिव व प्रधारक हेरा-

काजि सुइकाःयात छाता क्वचायेकाः सम्मान लःहत ।
थुकुन्हु जगतरत्न, सुवर्ण धार्खाःपाँखे जलषानया वयवस्था
व विश्ववज्ज, पवित्रहादुर, सानुभाड, सिंदि. बाघरत्न
वज्जाचार्यं व धर्मबहादुर शावय, आशारत्न धार्खाः,
बाबुकाजि महर्जनपिंश आर्थिक रवाहालि व्यूगु जुल ।

थीथी थासय् कठिन उत्सव जुल

१११३ कौलागा ६, यल-

थनया सुमंगल विहार्य भिक्षुपि बुद्धघोष महास्थ-
विर, सुमेध स्थविर व सम्प्रक्षयोतिपि वर्षावास चवना
विज्ञाःगुलि अनगारिकासंघया अध्यक्ष प्रमुखं अनगारिकापि
व उपासक उपासिकापिगु अद्वाकथं कठिन उत्सव जुल ।
तत विहारनिसे कठिन चीवरयाक्षा जुयाःलि सयादो उ आ-
सभाचारपाँखे कठिन उत्सवया महास्थप्रति थःगु मतव्य
पूङ्कुगु उगु इलय अध्यक्ष अनगारिका सुशीलां निवेद्यावःनिसे
कठिन उत्सव यायेगु तानुनागु खेन्न्हयनावियात ।

मणिमण्डपविहार्य भिक्षु शीलभद्र व कालुदायी-
पि वर्षावास चवनाविज्ञाःगु लसताय् मोहनमाया प्रमुख
स्थानीय विहारया उपासक उपासिकापिनिपाँखे चीवरदान
व भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरसमक्ष शीलप्रार्थना व बुद्ध-
पूजा जुयाःलि भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरपाँखे धर्मदेशना
ज्ञगु जुल ।

शाक्यतिहविहार्य भिक्षु धर्मपाल व थाई
भिक्षुपि वर्षावास चवनाविज्ञाःगु लसताय् अन ग्हापांगु
कथं कठिन उत्सव हन । सानुभाया शाक्य परिवार व
शाक्यसिहविहारया उपासक उपासिकापिनि अद्वाकथं
पूङ्कुनिले चीवरयाक्षा यानाःलि कठिन इन जुल । भिक्षु
अनिदद महास्थविरसमक्ष पञ्चशील प्रार्थना ज्ञगु उगु
इलय भिक्षु अश्वघोष महास्थविर बुद्धपूजा छुनाविज्ञयात ।

उव्वलय वर्मया उ आसभाचारपाँखे धर्मदेशना ज्ञगु जुल ।
थवे हे भोतया बोधिच्चाविहारय भिक्षु बोधिसेन वर्षा-
वास चवनाविज्ञाःगु लसताय् भिक्षु बुद्धघोषसमक्ष पञ्च-
शील प्रार्थना, बुद्धपूजा जुयाः कठिन दान जुल । उगु
इलय भिक्षु सुमेधपाँखे धर्मदेशना ज्ञगु जुल ।

बौद्ध लयपौयात हापं

१११४ कछलाथव ५, यै-

आनन्दमूमि बौद्ध लयपतिइ बांलाःगु चवसुविधाः
रवाहालियाःह्य इह्य व धर्मकीर्ति बौद्ध लयपतिइ चवसु
पिंत्यू मध्यजु इह्यसित यानाः ह्यति द्वःचि. दरं निद्वः
(२,०००)- दां पुरस्कार वीत थनया मह तर्वःचिच्चाःया
आशामान ताआकारं हापं कथं लःह्याःगु दु ।

पूङ्ग विशेष दिया छगु हे समारोह

१११४ कछलागा ११, यै-

विश्वशान्तिविहारया गुववःगु दुःदि, भिक्षु ज्ञान-
पूर्णिक महास्थविरया न्ययत्यादं ववःगु दुःदि, कठिन उत्सव
व न्हगु परिवाण निश्चय' सफूया उलेऽया छगु हे समारोह
छन्हुं तुं समारोहकथं ववचायेकल ।

बुद्धपूजा, व शोलप्रार्थना जुयाःलि भिक्षु बुद्धघोष
महास्थविरया समापतित्वय ज्ञगु उगु समारोहय दायकसभा-
या अध्यक्ष प्रेमलाल शाक्यपाँखे लसकुल न्वचु, सचिव
मध्यजु अमिता धार्खाःपाँखे वार्षिक प्रतिवेदन व सहकोषा-
ध्यक्ष प्रेवकाजी बनियापाँखे आर्थिक प्रतिवेदन न्हुब्बल ।

परियत्तिमासनहित धर्माचरिय सासनधजसिरोपवर-
धर्माचरिय सिरोमणि ग्रगमहापण्डित आयुष्मान् वासेट्टाभि-
वास महास्थविरं चवयाविज्ञाःगु बर्मीभाव्या 'न्हगु परिवाण
निश्चय' व्वफूया नेवाःभासं भिक्षु ज्ञानपूर्णिक पाँखे भाष् हौकूगु
५२६ पृष्ठ उगु उगु सफू वर्मया WHO वा काममुक्ताकम

प्रतिनिधि उ वै सान्पाखे उलेज्या जुल । उगु सफू सन्ति
मुखावास समितिपाखे प्रकाशित जूगु खः । थुगु सफूप्रा
परिचयकथं दुवाला: भायद्युम्ह स्वयं ज्ञानपूर्णक महास्थ-
विर, मिक्षु मुदर्शन महास्थविर, सुर्दण शाक्य व सफू उलेज्या
या:म्ह उ वै सान व प्रकाशक्त्रा पाखे ज्ञानुराजाशाक्यपिनि
पाखे थःगु मन्तव्य न्यंकल ।

मयजु सविता धाल्वा:पाखे न्हाकूगु उगु
समारोहस वर्माया ध्यानगुरु उ आसभाचारपाखे धर्मदेशना
व समितिया सहस्रिव यज्ञु चिनीशोभा तुलाधरपाखे
मुभाय देछायेगुया नापं सभापतिया आसनं भिक्षु बुद्धघोष-
महास्थविरपाखे न्वचु व्यूगु व पूण्यानुमोदन नं जूगु
जुल ।

वर्षावास सिधःया लसता

१११४ कछलाथ्व, यै-

थनया आनन्दकुटीविहारय् मिक्षुपि महानाम
महास्थविर, कुमारकाश्यप महास्थविर व पञ्चासूतिया
वर्षावास तिधःगुया लसताय् मिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर-
समक्ष पञ्चशील प्रार्थना व भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर-
पाखे बुद्धपूजा न्हाकूगुया नापं भिक्षु धर्मसोभनपाखे
धर्मदेशना जुल । उव्यलय् दाताकथं अनगारिका धर्मा-
वतीपाखे कठिन चीवर दान जुल ।

थथे ख्वपया बौद्ध समकृत विहारय् भिक्षु धर्मसो-
भन वर्षावास चबनाविज्वाःगु लसताय् भिक्षु अनिरुद्ध
महास्थविरसमक्ष पञ्चशील प्रार्थना, भिक्षु बोधिसेनपाखे
बुद्धपूजा व भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरपाखे धर्मदेशना
ज्याःलि कठिन उत्सव सम्पन्न यात ।

बुद्धपूजा

१११३ कौलाथ्व, ७ सुनसरी -

थनया स्वयम्भूचैत्यविहारय् धरान व विराट-

आनन्दभूमि

नगरया उपासिकापिनिपाखे बुद्धपूजा जुल । मंकाकथं
जूगु पूजा व भजन ववचायेका: लालधन शाक्य बुद्धशासन-
या महत्त्व न्हायनाः थःगु मन्तव्य एकाविज्वात । उपा-
सिका विद्या शाक्यपाखे लतकुम्बवु जूतु उगु इत्य-
अनया उपासिकापिनिपाखे जलपानया व्यवस्था नं
या गु जुल ।

परियत्तिशिक्षाया ज्याइव पिदन

१११५ कछला थ्व ७, यल-

नेपाल: अधिराज्यदुने अखिल नेपाल भिक्षु
महासंघपाखे न्हानाचंतु नेपाल बौद्धपरियति गिक्षाया
ज्याइवः पिदगु दु । उगु ज्याइवःकथं युवतीया परीक्षा
माधया स्वंगूगु व्यलय् ज्वीतु जूगु दु । उगु परीक्षाया
लागी प्रत्येक केन्द्र थाःपःगु केन्द्रिया परीक्षार्थींगु आवेदन
पत्र घौषिया स्वंगूगु वा:या दुने निश्चितरूपं केन्द्रीय कार्या-
लयस थंके माःगु जूगु दु । तःधंगु राँडगु अवस्था मवयेकं
उगु ज्याइवः हीकीमखुगु खै नं उकी न्हायनाः केन्द्रीय
कार्यालय चाइगु ई सुविसिया ६ ताःतक धकाः नं
न्हायनातःगु दु ।

पेदवःगु राष्ट्रिय बौद्धसम्मेलन हनेत

थीथी उपसमिति स्वन

१११३ कौलागा ११, यै-

बैगु पौष २०, २१ व २२ नते धर्मोदयसभां
कपिलवस्तुइ हनीगु पेदवःगु राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलन
ताःलाकेत थीथी उपसमिति स्वंगु दु । उगु उपसमिति
मध्यय् संयोजक व सहसंयोजक छसीकथं १. खाद्यय्
गोपालबहादुर्रिति २. हर्षबहादुर मानन्धर ३. आवासय्
गंगाप्रसादिति ४. इन्द्रनारायण मानन्धर ५. आधिक्य-
लक्ष्मीदास मानन्धर व दीपप्रकाश ६. यातायातय् गुह्यरत्न

शाक्य व बुद्धराज उदय ५. समन्वय लोकदर्शन वज्राचार्य
व तेजकुमार बौद्धाचार्य ६. प्रचारप्रसारण वीकेन्द्र शाक्य
व आनन्दमान वज्राचार्य ७. मन्त्रगारण कृष्णबहादुर
मत्ताली व सुवर्ण शाक्य ८. रजिष्ट्रेशन तथा संकार
सहयोग मयम् वस्तन्ती वज्राचार्य व कलकाता शाक्य
९. कार्यपाल छलफल आशाराम शाक्य व शोलबहादुर
वज्राचार्य १०. संकार निमन्नजाग्र ऊँकारप्रसाद गोचत
व कपिलवस्तुवा प्रतिनिधि ११. आत्मवदयालाय
आनन्दमानसिंह व हर्षसुनि शाक्य १२. सांस्कृतिक कार्य-
क्रम व बड़ी मानन्दर व मयम् लक्ष्मी शाक्य १३. प्रदर्शन-

नोडि विनिकाजी ताम्राकार व कपिलवस्तुवा प्रतिनिधि
१४. स्वास्थ्य डा. विरतमान तुलाधर व डा. माणिक-
रत्न वज्राचार्य १५. स्वागतहारय कपिलवस्तुवा प्रतिनिधि
व प्रकाशमान गुजाराजु १६. सामान्य सुरक्षाय कपिलवस्तु-
वा प्रतिनिधि इव १७. सविवालयसभाय विज्ञानान
शाक्य व किरण शाक्य १८ जोहड़ी इनकानान शाक्य व
हरिराज झर्ना १९. स्वयंसेवक अमृतचन्द्र ठाकुर व
अमृतरत्न तुलाधर २०. स्टल रुचिलमान शाक्य व
कपिलवस्तुवा प्रतिनिधि २१. स्मारिका प्रकाशन्य
सुवर्ण शाक्य व शोभितरत्न तुलाधर।

५

नेपाल्या श्रद्धेय भिक्षुपिनि

वर्षावास कवचाङ्ग

लसताय

सन्तोषानुभूति परं काव्यना ।

— आनन्दभूमि परिवार